

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Valasc. consult. 174. per totam maxime à num. 16. communis opinio lib. 6. titul. 40. Paris. consil. 19. num. 63 lib. 2. Molina lib. 2. cap. 12. nu. 31. Marques decis. 745. Costa 1. selectar. cap. 12. Peregrin. de fideicommiss. artic. 11. nu. 90. Galganet. de cond. secund. parte cap. 5. quæst. 1. & 10. qui omnes aduertunt pœnam debere imponi pro præcepto licito, si autem illicitum fuerit, aut probosum non valebit, vt constat ex dictis iuribus, maxime ex text. in d. §. fin. Instit. de legat. versiculo exceptis. Pichard. in §. impossibilis Inst. de heredibus instit. num. 16. Valasc. d. loco nu. 17. quam resolutionem, etiam procedere in maioribus Hispaniæ late prosequitur Molin. d. lib. 2. cap. 12. à num. 32. vt in pœnam priuari possint successores, videlicet, quādo institutor certa onera imponit sub illo modo, seu conditione, quod si nō impleatur, successio statim, seu ipso facto transeat ad proximiorē, nam talis conditio valet, & obseruanda est, si non contineat aliquod impossibile, & probrosū iuxta supra dicta Molin. d. num. 32. alter Molina de iust. disp. 611. num. 2.

Quo supposito, in difficultate proposita communis est sententia, & vera, quod hæres, qui propter non obseruatum præceptum testatoris hæreditate priuatur, potest retinere quartum Trebellianicam, vel Falcidiam, pro casus contingētia, prout tenet Innoc. & Butrius hic ad finem, Abb. num. 15. super glossa,

beneficio, sequitur Couar. §. 1. num. 10. & 11. Alciat. consil. 97. lib. 9. qui omnes fundantur in doctrina Bartoli in l. Pater familias 44. D. de hered. instituendis num. 6. vbi docet hæredem grauatum vxorē defuncti nō molestare, si contra faciat, teneri restituere hæreditatem per fideicommissum illi personæ, ad quam ex dispositione testatoris deuenire debet, ac proinde, quemadmodum si à principio fuisset rogatus hæreditatem restituere, quartam perciperet, ita etiam ex post facto priuatus illam detrahere potest, Bartolū sequitur Immol. ibidem n. 17. Cumanus in leg. 1. D. de his, quæ pœna nomine, Arétin. Riminald. & alij antiquiores, quos refert, & sequitur Cephalius cons. 153. num. 44. versic. 6. lib. 2. Clar. §. testamentum quæst. 69. num. 2. Peregr. de iure fisci lib. 2. titul. fin. num. 22. & iterum de fideicom. artic. 11. num. 128. & articul. 3. num. 92. Gabriel. consilio 90. à num. 11. volum. 2. Galganet. de cond. 2. part. cap. 5. quæst. 10. num. 13. Mangilius, qui communem dicit de imputationibus quæst. 128. num. 7. Menoch. consil. 58. num. 17. Surd. qui in vtraque partem late disput. cons. 342. à num. 2. & sequentibus. qui omnes expendunt, quod ille, qui semel hæres est, amplius non potest desinere esse hæres, iuxta textum, in l. Et si sine, §. Sed & Papinianus D. de minoribus, l. Ei, qui soluendo D. de heredibus instituendis post Bart. in l. In substitutione D. de vulg. Paris. cons. 33. n. 85. lib. 3. Cephalius consi. 52. n. 22. Surd.

Surd. dict. consil. 342. num. 1. Deinde, quia de his, quæ pænæ nomine relinquuntur deducitur Falcidia, ac de alijs, probat *l. 1. §. Item si ita D. ad legem Falcidiam, l. Cum pater §. 1. eodem titulo*, facit etiam, quia post aditam hæreditatē, priuatio locum habere non potest, argumento *l. 3. §. Filius D. delib. & posthum.* & in hanc partem etiam facere videtur *text. in leg. Mutiana D. de cond. & demonst.* vbi quando aliquid relinquitur sub cōditione negatiua, pri^o cautio de conditione implenda præstatur, quam relictum accipitur, quasi denotans pænā priuationis post aditam hæreditatē imponi non posse, denique sic cōtendunt supra dicti Doctores verificari literam nostri textus, dum ipse Raynaldus in suo testamēto adiectionem pænæ imposuit patruis, si venirent contra legatum auunculis relictum, ita vt hæreditas ipsis applicaretur pro determinatis portionibus, vnde cum per contrauentionem patruis hæreditas ab ipso inobediente præcepto testatoris auferatur, poterit ipse patruus quartam Falcidiam iure institutionis deducere; iuxta modo dicta, & hæc est interna ratio decidendi, quæ mouit Cardinalem ad saluandum ius Falcidiæ in sententia patruo, & eius filijs hæredibus institutis.

Contra doctrinam tamen *Bart.* 409. & contra communem, supra relatā tenuerunt plures, & grauissimi Do-

ctores, vt constat ex multis, quos sequitur *Succin. dict. leg. Mutiana, num. 17. Angelus consilio 198. & consilio 163. n. 8. Fachin. lib. 13. controuers. cap. 66. Bened. Capra Roman. Paulus, & alij, de quibus Peregrinus dict. articul. 11. numer. 128. Cephalus consilio 153. Durant. de arte testand. titulo de hered. Instit. cautel. 4. Petra de fideicommiss. quæstion. 15. numer. 179. & consulendo acriter defendit *Surdus dict. consilio. 342. à num. 10. vsq; ad finem, post Riminaldum consilio 54. à num. 4. Parisius consilio 92. col. penult. volum. 2. Bursatus consilio 167. à numer. 15. Scotus consilio 17. num. 9. lib. 2. Mangilius d. quæst. 128. à num. 8. & quæst. 1. num. 37.* & hanc sententiam de facili defendi posse asserit *Peregrin. vbi proxime n. 127. & articul. 3. num. 102. sequitur Fachin. d. lib. 13. controu. cap. 66.* quæ forte validioribus nititur fundamentis, & primo pro illa facit *Authentica, cui relictum Cod. indicta viduit. tollenda, iuncto corpore, vnde sumitur in Authentico de Nuptijs §. Quæ vero nunc, versic. final. ibi (Mox autem, vt ad secundas nuptias venerit, hoc ab eo, qui dederit vendicetur, tanquam si ab initio, neque datum fuisse videretur)* ex quo textu aperte colligitur legem infirmare à principio titulum illius, qui aliquid accepit sub conditione negatiua, contra quam postea fecit, ac proinde ipso iure desinit hæres esse, ita vt nec in foro conscientie retineri possit, cum teneatur restituere*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

tuere etiam ante sententiam, vt eleganter probat *Sanches de matrimon. lib. 7. disput. 91. à num. 2. Molin. d. lib. 2. cap. 12. num. 21. post Costam lib. 2. selectar. cap. 6. num. 7. Menochius de presumptionibus lib. 4. presumptione 148. num. 15. Pichardus in §. Si quid uxori Institutis de legat. num. 44. Cenedus. quaestione Canonica 29. Peregr. lib. 5. consil. 155. à nu. 2. Ioanes Gutier. de matrim. cap. 21. nu. 32.* Nec est inconueniens, vt lex, quæ iubet, vt
410. qui semel est hæres amplius non desinat esse, efficiat vt aliquibus casibus ab ipsa expressis desinat hæres esse, iuxta textum vbi glossa, verbo, forte, in leg. In substitutione 31. D. de vulgari, & pupillari, vbi Iason. numer. 7. Alexand. 8. & Gouean. 2. *Immol. in cap. si heredes testamentis num. 7. Tiraquel. leg. Si vnquam verbo, reuertatur, num. 327. Padilla in Authentica hoc amplius Cod. de fideicommiss. num. 2. Cuiacius ad lib. sing. Saluy Iuliani super dicta leg. In substitutione, facit, leg. Eum, qui 21. §. final. D. in officioso testamento, textus optimus in §. Interdum in fine, Instit. de hered. quæ ab intestat. deferuntur, vbi Minsingerius numer. ultimo, Costa in cap. si pater, glossa, ac deinde filio num. 27. Faber de erroribus decade 27. error. 2.* Secundo pro hac parte cōtra cōmunem supracitatam facit, quod hæres, qui coactus adiuit, vt restitueret hæreditatem fideicommissario non detrahit quartam
411. Trebellianicam, ex eo scilicet, quia preces defuncti non adimpleuit,

vt probatur ex leg. *Si patroni 55. §. Qui fideicommissariam D. ad Trebellianum, leg. Ita tamen 27. §. Qui suspectam eodem titulo Peregrin. artic. 2. num. 87.* & tamen ipso iure hæres est, sed lex illum priuat omnimōdo hæreditario propter supra scriptam rationem: igitur etiam in casu, quo hæres ob inobedientiam priuatur hæreditate, nullum commodum apud illum remanere debet, quia plus delinquit ille, qui expresse facit contra præceptum testatoris, post aditam hæreditatem, quam ille, qui à principio recusat adire, cum is solummodo peccet in omittendo, ille vero in committendo, quod grauius est peccatum, iuxta leg. *Argentarius §. Cum autem D. de edendo, principium Institut. de obligationibus, quæ ex quasi delicto nascuntur. Surd. vbi supra numer. 17. Farinac. tom. 3. quaestion. 111. num. 403.* cum ergo ille, qui omittit hæreditatem adire priuetur Trebellianica, à fortiori ille, qui facit contra expressam voluntatem testatoris. Aliud fundamentum adducit *Succinus* quem refert *Peregrinus dict. articulo. 11. numer. 127. ad finem, de textu in §. Si vero versiculo, præfacta in Authentico de Nuptijs, vbi cautio præstatu substitutis, non salua scilicet quarta; sed textus recte ponderatus nihil facit ad propositum, quia solum dicit cautionem de restituendo relicto sub conditione, non nubendi, præstari ab illis, à quibus relictum*

relictum est, sed de facultate retinendi Falcidiam, vel non, nec verbum facit. Vltimus expendunt textum in Authentico de hæredibus, & Falcidia, §. *Si quis vero non implens*, ubi hæres formaliter negligens priuatur omni commodo præter debitum naturale, quod etiam constat ex Authentica hoc amplius Cod. de fideicommissis. Vltimo considerant quod quando hæreditas adimitur sub conditione, dispositio præcedens redditur conditionalis, iuxta regulam textus in leg. *Si legatum pure* 10. D. de adimendis legatis, leg. aliquando. 106. D. de condit. & demonstrationibus Galganet. de conditionibus, 2. part. question. 14. Tiraquelus 2. retract. §. 2. glossa unica à numer. 74. Menochius lib. 4. presumptiones, 174. num. 13. Peregrin. articulo 11. numer. 88. Peralta leg. 1. D. legat. 2. numer. 90. Costa 1. selectarum, cap. 14. num. 4. & cap. 24. numer. 5. post Sarmient. 2. selectarum, capit. 6. num. 19. Cuiacius dict. l. *Si legatum*. Ex quibus sic potest confici syllogismus, Raynaldus ademit hæreditatem patruo sub conditione, si auunculos molestasset: ergo data fuit hæreditas sub contraria conditione, si auunculos non molestaret, qua conditione deficiente, sequitur patruum non posse aliquam quartam retinere, ex eo, quia non intelligitur fuisse hæres, argumento textus in leg. *Unica* §. *Si autem sub conditione aliquid* Cod. de caducis tollendis. Vltimo potest argui ab ab-

surdo, contra decisionem nostri capituli Raynaldus, dum prædictam Falcidiam patruo reseruat: ponderando sic, si hæres ob inobedientiam priuatus hæreditate per viam fideicommissi, illam teneretur restituere, non posset retinere quartam Falcidiam, quæ de legatis particularibus deducitur, iuxta textum in §. *Sed quia hæres Instit. de fideicommissarijs hæreditat.* sed potius diceret textus, quod patruus retineret Trebellianicam, ex eo, quia fideicommissum penale, quo ipse priuabatur, erat vniuersale totius hæreditatis Raynaldi, in qua idem patruus fuerat institutus. Nec respondeat aliquis textum nostrum loqui improprie accipiendo Falcidiam pro Trebellianica, ut per Conarru. hic §. 3. numer. 6. Casar. ad leg. *In quartam* D. ad legem Falcidiam numer. 251. quia impropria erit hæc responsio, contra regulam leg. *Non aliter* D. de legatis tertios maxime, cum summus Pontifex in versiculo dilectus, ubi egit de fideicommissis vniuersalibus Pepono relicto, meminisset de Trebellianica, quæ de fideicommissis vniuersalibus desumitur. Deinde, quia ad effectum, ut Falcidia reseruetur, in hoc versiculo, Casarum, expendit Pontifex hæredem paruis se voluntati testatoris faciendo inventarium, quod in Trebellianica necessarium non esse iam supra resoluiamus: Vnde concludendum est, textum nostrum, in

105 De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

hoc versiculo finali, loqui de propria quarta Falcidia, quæ desumitur de legatis certæ quotæ hereditatis, vt bene probat Fachineus lib. 5. cōtrouers. cap. 11. propter quæ fundamenta præter supracitatos hanc sententiam tenent Alciatus consilio 556. num. 2. Paulus, consil. 292. numer. 7. lib. 2. Petra de fideicommiss. quest. 15. num. 179. vbi testatur de magis communi.

415. Ex quibus videre poteris amicelector quam difficilis sit decisio nostri textus, in hoc versiculo, ceterum, super prædicta reservatione quartæ Falcidiæ, propter maximas discordantes sententiâs in hoc puncto, pro quarum concordia, aliqui considerant, vtrum institutio sit pura à principio, & postea veniat resolūēda sub conditione, in terminis l. 2. D. de in diem addict. an vero sit conditionalis, quæ postea reddatur pura ex implemento conditionis; ita vt in primo casu procedat noster textus, & opinio Bartuli, & communis supracitata; in secundo vero procedat contraria sententia, quæ resolutio merito reprobatur per Peregrinum d. artic. 11. nu. 139. in principio, quia licet distinctio dict. leg. 2. bene procedat in contractibus, vltimis tamen voluntatibus applicari non potest. Quare omissis distinctionibus; altera Peregrini articulo 3. num. 92. quando scilicet testator expressit, vel non expressit priuationem a principio, Altera Manglij dict. quest. 128. num. 16. & sequent.

ex mente eiusdem Peregrini d. num. 129. ad finem, dicendum puto quod vel testator aliquem instituit heredem sub conditione non inferendi molestiam vxori, verbi gratia, vel legatarijs, & similibus, vel pure heredem instituit, & postea illum grauat, ne molestiam alicui inferat, alias priuetur hereditate, ita vt sit dicendum, quod primo casu hæres priuatus hereditate, nullam quartam retinebit. Ratio est, quia, in hoc casu institutio facta est sub conditione, qua deficiente idem est, ac si hæres institutus non esset, dict. leg. Unica §. Si autem aliquid sub conditione Cod. caducis tollend. leg. Cedere diem D. de Verborum significatione. In secundo vero casu, si postea non adimpleatur præceptum testatoris, hæres, qui venit priuandus, quartam retinebit in terminis nostri textus, cuius hic est proprius casus, & sensus: nam in eo Raynaldus pure instituit patros hæredes, & postea adiecit, quod si venirent contra legatum auunculis relictum, hereditate priuarentur, vt constat ex litera, in qua patrum fuerunt instituti pure heredes, & postea fuerunt grauati auunculos non molestare super legato, in quo casu, & similibus, certum est pænâ priuationis incurri iure fideicommissi, ac proinde priuatus quartam retinebit, ex eo, quia semel fuit hæres; Ratio vtriusque decisionis illa est, quia quando conditio adijcitur à principio, semper hæres veniendo contra

contra præceptum, & conditionē fingitur ab ipsa lege hæreditatem non adire, & ideo merito quartam non retinet; at vero, quando conditio ponitur hæredi post aditam hæreditatem, illa conditio resoluitur in modum, *l. Mania. D. manumiss. testam. l. 2. ad finem, D. de donationibus*: Vnde cum hic modus finalis inducat priuationem propter sui non obseruantiam, poterit hæres quartam retinere, tanquam iure fideicommissi grauatus, & in his terminis procedit resolutio Bartoli, & communis supra citata, & hic est genuinus sensus nostri capitis Raynaldus, in versiculo caterum, nec aliter sine cauillatione intelligi potest.

Qua distinctione præcognita, non obstabunt fundamenta contra communem supra facta; Omnia enim si interne respicias coincidunt in primum membrum proximæ distinctionis, ut constat primo loco de dicta Authentica, cui relictum, iuncto corpore, vnde sumitur, quia vel potest intelligi, quando relictum fuit à principio sub conditione, si non nubat, in quibus terminis dispositio à principio remanet conditionalis, & ideo conditione defecta ad nihilum redigitur, iuxta naturam conditionis, vel aliter potest intelligi, quando relictum non fuit vniuersale prout legatum, quod magis videtur esse de litera vtriusque textus, ut patet ex dict. §. Quæ vero, versiculo vnde sancit-

mus, ibi (& pro hoc aliquid reliquerit) & in d. Authentica, cui relictum, in principio ibi, quid, & ibi, rei cum fructibus, in quo casu non solum si dispositio fuerit conditionalis, sed etiam si fuerit modalis, & postea modus non adimpleatur relictum legatario aufertur, ac si à principio datum non esset, iuxta textum in *l. Quibus diebus, §. Terminus D. de cond. & demonstr. ubi notat Bartol. & post eum Menoch. lib. 4. præsumption. 175. à nu. 10.* Vnde cum relictum esset particulare, nec in eo legataria haberet titulum hæreditarium, non poterat aliquid retinere nomine quartæ, quam non habet. Vel aliter distinguendum est, cum communi sententiâ, inter priuationem, quæ fit virtute legis, & inter illam, quæ fit ex testatoris dispositione, ita ut, si priuetur quis virtute legis hæreditate, tunc nulla quarta sit detrahenda; dict. Authentica cui relictum cum similibus, at vero si à testatore poterit retineri. Ratio differentię inter vtrunque casum est, quia lex potest annullare titulum hæreditarium, ita ut ille, qui aliquando fuit hæres ipso iure desinat esse in terminis, leg. Circa D. de in officioso, & infra dicemus, at vero testator non potest ad tempus facere hæredem, leg. Ad diem D. de heredib. Instit. nec potest efficere, ut qui semel fuit hæres, desinat esse, nisi per viam fideicommissi, quo casu detrahitur quarta, ut patet.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

418. Ad illud de potestate legis fate-
mur, ipsam posse titulum hæredi-
tarium suppressere, prout in exem-
plis iurium, quæ ibi citantur, sed in-
de non potest fieri instantia ad de-
cisionem nostri textus, vbi priua-
tio non à lege principaliter, sed à
testatore in pœnam fit, quo casu di-
recte fieri non potest, sed tantum
oblique, & per fideicommissum, vt
optime supradicta communis sen-
tentia contendit, nec in his termi-
nis procedit priuatio illa, *de qua in
d. Authentica, hoc amplius, iuncto cor-
pore, vnde sumitur*; hæc enim priua-
tio non ex dispositione testatoris,
sed virtute legis fit, & titulum hæ-
reditarium irritum facit, ideoque
quartam retinere non permittit.
Ad illud, quod ademptum sub cō-
ditione, datum censetur sub con-
traria, fatemur, nisi ademptio fiat
in pœnam, post acquisitionem pu-
ram, tunc enim hæc dispositio pœ-
nalis non potest tollere effectum
prium præcedentis institutionis,
prout declarat *Bartol. in l. 1. §. Item
si ita D. ad l. Falcidiam, receptus per
Ias. & Alex. ibi Ruinum consil. 190.
num. 8. lib. 2. Menoch. consilio 494. n.
30. qui sic declarat, d. l. Aliquando,
& similes. Ad ponderationem no-
stri textus, quod debebat loqui de
Trebellianica, non de Falcidia, iã
supra satis factum est, proprijsime
loqui de Falcidia.*

Declaranda est tamen suprapo-
sita resolutio, nisi ex voluntate te-
statoris colligatur, quod voluerit

hæredem priuare, ac si institutus 419.
non esset; nã in hoc casu nullo mo-
do Trebellianicam, aut Falcidiã re-
tinebit; quod probatur ex eo, quia
quemadmodũ lex illud efficere po-
test, ita etiam testator, vt cōprobat
*Mantica de coniecturis lib. 7. tit. 12. n.
28. Gabriel cōmuniũ tit. de Trebel-
lian. concl. 4. Peregr. d. n. 92. & n. 102
Pretis de interpretatione vlt. voluntat.
lib. 4. dub. 9. n. 62. Gabriel d. cons. 90. n.
11. infinitos refert, & sequitur Mā-
gilius d. q. 128. n. 17. & sequentibus, ex
vulgari regula Auth. de nuptijs §. Dis-
ponat collat. 4.*

Opponet autem quod ad effec-
tum, vt hæc priuationis pœna pos-
sit habere locum, quod hæres con-
traueniat præcepto testatoris, mo- 420.
lestando personam prohibitam; li-
cet molestia procedat tamen modo
defacto, de qua in dubio p. æsumē-
dum est testatorem censisse, prout
textus noster clarissime probat, dũ
Cardinalis priuauit patrum por-
tione hæreditaria, propter mole-
stiam, quam defacto intulit auun-
culis legatarijs, *Notatur in l. Lucius
§. tres hæredes, vbi glossa, verbo mouerit,
D. ad Trebellianum, & in l. 1. Cod. de
mndinis, post Abbatem, & Barbat. in
presenti notat Couar. §. 1. hic. nu. 12.
Galganet. de conditionibus. 2. part. cap.
5. num. 9. Menoch. de præsumptionibus
lib. 4. præsumpt. 98. per totam semper
videndus, Surdus de alimentis titul. 9.
quæstion. 26. à principio; Ex quibus
colliges, quod licet in dubio pro-
cedat prædicta resolutio, ita vt
hæres*

hæres cōtraueniendo de iure, vel iuste molestando pœnam non incurrat, ex eo, quia ille nō meretur pœnā, qui iure agit, argumento *text. in l. Nullus videtur D. de regulis iuris, l. Nepos proculo D. de verbor. signific. excellenter Menoch. conf. 230. num. 16. Surd. d. loco à num. 9. Galgan. d. nu. 9.* Nihilominus, si ex mente testatoris constiterit voluisse etiam molestiam de iure remouere, absq; dubio hæres incurreret pœnam, etiam iuste molestando, ex eo, quia etiam molestia inferitur agendo in iudicio, *Authentico de fideiussoribus post princip. d. l. 1. C. de nundinis, notat in terminis Menoch. de recuperanda remedio 1. num. 255. Galganet. cū multis vbi supra num. 10. Peregrin. de fideicommissis artic. 35. num. 5. & sequentibus, optime Surdus d. quæst. 26. n. 27.* apud quos maxime *Surdum* videre poteris omnia pertinentia ad hanc materiā molestiæ inferendæ, adde *Menoch. de retinend. remed. 3. à num. 468. vbi 28. modos molestiæ percurrit, & dict. præsumpt. 98.* quando autem à pœna molestiæ hæres liberetur, licet contraueniat præcepto testatoris, vide semper *Galgan. dict. quæst. 10. num. 14. vsque ad finem, vbi decem modos enumerat, per quos pœna euitatur, de quibus aliquos tangit Surdus supra citato loco à n. 80. vsque ad finem.*

Quæramus igitur omissam viā aqua digressi sumus circa materiā inuentarij, constituto ergo quod hæres non amittit Trebellianicam,

ob non confectum inuentarium, licet Falcidiam amittat, vt supra probauimus, sequitur reijcere distinctionem, quam præstitit *Hypolitus Reminaldus consil. 156. num. 58. volum. 2.* dum asserit hæredem diligentem in restituenda hæreditate, licet non conficiat inuentarium, non amittere Trebellianicam, quia vt ipse existimat, cessat in hoc casu præsumptio subtractionis, si vero restitutionem non faciat statim, sed post tempus, cum iam in hoc casu militet præsumptio subtractionis, dicit ipse, hæredem Trebellianica priuari, sed hæc distinctos satis conuincitur ex eo, quia siue hæres sit diligens, siue sit negligens in restituendo, licet non conficiat inuentarium, semper deducit quartam Trebellianicam, quam nō amittit per non confectioem inuentarij vt supra probauimus.

Secundo etiam reijcitur distinctio multorum, vt per *Bursatū conf. 44. num. 19. Decian. consil. 49. n. 61. lib. 2.* qui distinguebant inter suos hæredes, & extraneos, ita vt sui, licet inuentarium non conficiant, nihilominus Trebellianica nō defraudentur, extranei vero sic, *iuxta d. §. Si vero non fecerint,* quia etiam in extraneis late supradiximus nō procedere in quarta Trebellianica, quia hæc tam in suis, quam in extraneis, ob non confectum inuentarium, non perditur, vt latissime comprobatur *Mangilius quæst. 130. à principio vsque ad num. 10. vbi citat*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

pro hac parte plus centum, & 20.
Doctores illum videto.

Quæstioni suprapositæ aliam
nō leuis considerationis adiungere
curamus, quæ ordine successiuo ex
præcedenti pendet, qua pæna pu-
niatur hæres, qui inuētarium fecit,
sed in eo supprimit, & occultat ali-
quas res hæreditatis, in qua quæ-
stione, glossa verbo, *Falcidia*, in Au-
thentico de hæredibus, & *Falcidia* §.
Hinc nobis Bart. in l. Rescriptum D. de
his, quibus, vt indignis Bald. in leg. ult.
§. Cum igitur num. 8. Cod. de iure deli-
berandi Abbas consilio 73. Alban.
consilio 2. n. 16. Menoch. lib. 1. consil.
89. num. 146. dicit communem Fa-
nunt. de Inuentario 3. part. numer. 13.
in finitios refert, & sequitur *Ioannes*
Vincentius Hondedus consil. 34. n. 35.
plures refert *Peregrinus d. articul. 3.*
num. 82. Surd. decis. 122. numer. 5.
sed magis allegat, & sequitur *Fa-*
chineus controuers. lib. 4. cap. 37. ver-
424. *siculo, & hanc sententiam*, qui omnes
indistincte resoluunt hæredem in
terminis propositis in totum cade-
re beneficio inuentarij, ita vt talis
confectio inuentarij ad nihil proficit
hæredi subripienti aliquid de hæ-
reditate, quo minus teneatur in so-
lidum legatarijs, & creditoribus;
motiua huius sententiæ sunt sequē-
tia. Primum deducitur ex l. *ultima*
in fine, principij versiculo, *sin autem*
dubius, iuncto §. Et si præfatam C. de
iure deliberandi, dum versiculus *sin*
autem ita decantat (*subscriptionem*
supponere heredem necesse est si significan-

tem quantitatem rerum, & quod nulla
malignitate circa eas ab eo facta, vel fa-
cienda, apud eum remaneant) ecce er-
go textum, qui iubet quantitatem
rerum fideliter scribi abhæredere, po-
stea in §. *Et si præfatam*, sic prose-
quitur (*Et si præfatam obseruationem*
hæredes solidauerint hæreditatem sine
periculo adeant, & legis Falcidie ad-
uersus legatarios vt antur beneficio, &
in tantum hæreditarijs creditoribus te-
neantur, in quantum res substantiæ ad
eos deuolutæ valeant) ex quo aperte
colligitur, quod tunc demum pos-
sunt hæredes potiri beneficio inuē-
tarij, quando obseruauerint dispo-
sita in d. versic. *subscriptionem*: igitur
si hæredes formam ibi præscriptam
non obseruauerint, tali beneficio
gaudere nō possunt, deducto argu-
mento à contrario sensu, quod in
iure efficax est, *iuxta notata in l. 1.*
D. de officio eius, cui mandata est plura
citat Pichardus de Mora numer. 132.
Deinde, quia lex præscribit pro for-
ma inuentarij, quantitatem patri-
monij: ergo si talis forma formaliter
non seruetur, adus in totū cor-
ruit, *iuxta textum in l. Iulianus §. Si*
quis rem D. ad exhibendum infinita ad-
ducit Farinac. in additione ad consil.
65. verbo, forma. Castill. de usufr. cap.
54. à num. 3. & sequentibus, vbi plures
citat addo Ioānem Baptista Aziniū de
executionibus, §. 5. à cap. 2. cum se-
quentibus. Secundum principale
motiuum, supradictæ communis
sententiæ, desumitur ex dicto Au-
thentico de hæredibus, & *Falcidia*, §.

Sancimus

Sancimus, versiculo, fiat igitur, ibi (fiat
 igitur secundum modum, & tempus, per
 qua dudū sancimus, &c.) Ex quibus
 verbis patet ad oculum Imperato-
 ré æquiparasse formam, & modū
 425. præscriptum tempori confectio-
 nis inventarij, quem textum trans-
 cripsit *Ordinatio Regia lib. 1. titul. 86.*
*§. 8. ibi (& não o fazendo assim de tro-
 no dito tempo, & pello modo que dito he
 seja prinado, &c.)* Sed constat, quod
 si inventarium fiat extra tempus à
 lege taxatum, non iuuare hæredē,
 igitur eodem modo illud non va-
 lebit, si aliqua res subripiatur in il-
 lo, vel occulterur, quia nō seruatur
 modus, de quo *in d. versic. subreptio-
 nem.* Tertium motiuum est, de
*text. in d. Authentico §. Si vero non
 fecerit ibi, (si vero nō fecerint inuent-
 rium secundum hanc figuram, quam
 prædiximus, non retinebit Falcidiam,
 sed complebit legatarios, & fideicommis-
 sarios, licet pura substantia transcendat
 mensuram legatorum datio)* ubi non
 solum punitur hæres in amissione
 beneficij inventarij, si illud in totū
 non fecerit, sed etiam si illud cōtra
 formam legis fecerit, vt contra *Bar-
 tol. consilio. 154. Vitalis de clausulis*
 426. *clausula 41. num. 38.* qui illum tex-
 tum solum ad casum non confecti
 inventarij restringūt docet *Fachineus*
dicit. cap. 37. versiculo respondent, pro-
 427. *terea dicit Baldus in Authentica*
sed cum testator Cod. ad legem Falcidia
inventarium esse ré scrupulosam,
 & in ipsius confectioe cadere à
 toto, qui cadit à syllaba, sequitur

Nata consil. 574. Rota noua decis. 72.
num. 10.

Contrariam tamen sententiam
 tenuerunt Doctores magis cōmu-
 niter, vt per *Odofred. Oldrad. & alios*
antiquiores, quos refert Bart. d. consilio
154. num. 8. lib. 1. Salycet. Bald. Ca-
strens. Immola, Alexand. quos scilicet a-
tur (Cornelius in l. ult. §. Licentia (iure
deliberandi num. 9. vbi Iason. num. 4. 427.
Decianus consilio. 49. numer. 56. lib. 1.
Monticul. de inuentario numer. 154.
Menoch. lib. 5. consil. 741. per totum
 infinitos refert *Fachineus d. cap. 37.*
versiculo denique, vbi magis commu-
 nem fatetur, alios adducit *Peregr.*
artit. 3. num. 83. vbi etiam dicit hæc
 opinionem communem ex *Honde-
 do d. consilio 34. nu. 2. & ipse, illam*
 sequitur vtpote benigniorem, &
 hanc obseruari testatur *Surdus decis.*
222. à num. 10. Cuiacius in nouell. 1.
column. 1669. in medio, quæ opinio
 constituit hæredem cælantem ali-
 quas res in inventario non cadere
 in totum à beneficio ipsius, sed so-
 lum hodie amittere quartam Fal-
 cidiam, in fauorem legatariorum,
 inventarium tamē valere, pro qua
 facit, quod resoluit *Donellus in Au-*
thentica sed cum testator Cod. ad legem
Falcidiam num. 5. Præcipuum fun-
 damentum ipsius est, quia attento
 iure Digestorum, hæres, qui subri-
 piebat rem aliquam hæreditariam,
 amittebat Falcidiam solum in illa
 re subtracta, & fisco illa portio ap-
 428. *plicabatur, ita docent duo iura ex-*
pressa, in l. Rescriptū D. de his, quibus
vt indig-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

vt indignis, l. Paulus 24. alias incipit Falcidia legis D. ad legem Falcid. leg. Paulus 48. D. ad Trebellianum, optime docet Menochius lib. 5. consilio 471. numer. 18. Postea attento iure Codicis fecit Iustinianus constitutionem, l. vltima §. Licentiā Cod. iure deliberandi, vbi decidit de nouo in fauorem creditorum, & legatariorum, vt ipsi possint probare furtū, & subtractionem hæredis, qui ipsis induplicato pretio rerum occultatarū condemnatur, & sic clare insinuat textus inuentarium diminutum valere, ne alias sequatur absurdum, quod hæres duplici pæna puniatur, id est in irratione actus, scilicet inuentarij, & in cōdemnatione dupli, quod iura non patiuntur iuxta text. in l. Senatus § 2. D. de cōtrahenda emptione, prosequitur Lancellor. de attentatis, cap. 31. num. 9. facit, l. Sanctio legum D. de Pænis cum vulgaribus: Deinde, idem Iustinianus in Authentico, de hæredibus, & Falcidia §. Hinc nobis, per totum, præstitit formam, quam hæredes tenebantur obseruare in confectione inuentarij, quam si non seruassent, ita decidit, in §. Si vero non fecerit (si vera non fecerit) inuentarium secundum hanc figuram, sicut prædiximus non retinebit Falcidiam, sed complebit legatarios, & fideicommissarios, licet præ mortis transferat pænsueram legatariorum, quibus verbis secundū proprium sensum, Imperator duo in fauorem legatariorum de nouo addidit, primum est, vt hæres siue

in totum non faciat, siue illud conficiat deminure, siue non citet legatarios, aut alio modo non obseruet formam ab Imperatore præscriptam, in d. §. Hinc nobis, iam nō condemnetur in duplum, sed in totum amittat Falcidiam. Secundū est, quod si nec accrescēt Falcidia, legata, & fideicommissa fuerint plenarie completa, hæres de propria substantia teneatur illa resarcire.

Qua opinione retenta iam non obstant fundamenta supra posita pro prima opinione: nam primum argumentum supra factum a contrario sensu, parui est momenti regulariter in iure, nec in hoc casu potest procedere, quia obstat d. §. Licentiā, & absurdum supra consideratum, ad æquiparationem temporis, & modi; pari formiter procedere negamus, cum in vtroque casu diuersas à lege habeamus pænas scriptas.

Ex quibus omnibus plura colliguntur notabilia, & mente semper tenenda, quæ Doctores vnius, & alterius sententiæ, quas supra citauimus, non declarant, & primum est inuentarium, si fiat contra formam à Iustiniano præscriptam, vel quia non fuit factum cum integritate, quia hæres cælauit aliquas res, nihilominus validum sit, nec aliquomodo irritari; Ratio est, quia, vt secunda sententiā supra posita assererat, Iustinianus solum addidit decisioni, dict. §. Licentiā pænam amissionis Falcidiæ, & vt teneatur hæres

429.

854

430.

hæres infolidum legatarijs, nec aliquo modo meminit de irritatione inuentarij, ac proinde sequitur hodie valere inuentarium prout validum est in terminis *d. §. Licentiã*, quod bene insinuat ipse Imperator in *d. §. Hinc nobis, versiculo si vero absunt*, ubi legatarij possunt conqueri de inuentario malitiose facto, & probare subtractionem rerum per seruos hæreditarios, & per iuramentum ipsius hæredis, ad effectum, ut ipse priuetur Falcidia in ipsorum commodum cedente, ac proinde cum non imponat decretum irritans faciõni inuentarij, sed pænã adijciat contra facienti, sequitur necessario ipsum inuentarium valere, argumento *d. l. Senatus*, maxime cum multa fieri prohibeantur, quæ tamen facta teneant, *cap. ad Apostolicam de regularibus, cum vulgaribus*, ita procedit secunda sententiã cum *Molina disput. 218. num. 18.* alias *verticulo, quod si hæredes, Menoch. d. consil. 471. num. 9. quam sequimur.* Nec obstat argumentum *d. §. Si quis rem, l. Iulianus D. ad exhibend.* quia respondetur procedere in forua substantiali, non in accidentali, de qua loquimur, prout in simili resoluit *Valascus consult. 52. num. 28.*

Secundum notabile, quod ex supradictis deducitur, illud est, quod solum legatarij possunt prætere pænã amissionis Falcidiæ propter formam inuentarij non seruata, seu ipsius diminutionem, non

autem creditores; Ratio est, quia cum simus in materia pænali, & 431. lege priuatiua, bene consequitur, ipsam solum habere locum circa illas personas, de quibus in ipsa fit specialis mentio, ut iam supradiximus de textu in *l. At si §. Diuus D. de religiosis, & sumpt. fun. Authent. de non eligendo 2. nubentes, §. cum igitur*, expendit in proposito *Peregr. articul. 3. num. 83. in principio.* Cum ergo in casu *Authentici de hæredibus & Falcid. §. Si vero non fecerint*, solũ de legatarijs, & fideicommissarijs particularibus fiat mentio, non potest fieri extensio ad alias personas diuersas, creditores scilicet, de quibus in toto illo text. iuncto *§. Precedenti*, nec verbũ, etiã fit consequens, quod Iustinianus in nihilo alterauit decisionem *d. §. Licentiã, per d. §. Si vero non fecerit*, quantum ad creditores, sed quo ad legatarios tantum, ut bene intelligit *Peregrinus d. num. 83. in principio. Menoch. d. consilio 471. num. 18.* & bene probatur hæc nostra obseruatio ex *versiculo, & hoc diximus, dict. §. Si vero non fecerit*, ubi Iustinianus ponit hæc verba (*& hoc diximus non nostram minuente legem, quam posuimus, ut nihil de proprio dãmificentur hæredes creditoribus*) per quæ clare insinuat se nihil corrigere circa creditores decisionem, quam iam antea promulgauerat in *d. §. Licentiã*, sed solum quia legatariõũ fauore illam supponit correctam, dum iam non potest procedere propter nouam, & ampliõrẽ pænã,

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

pænam, quam inflixit hæredibus in debite conficientibus inuentarium, *d. §. Si vero non fecerit*, in quo textu plura de nouo fuerunt constituta, vt constat ex resolutis per *Peregrinum d. artic. 3. num. 82. & sequenti*.

432. Illud vnum annotatione dignū putabam, quod hæres non conficiens inuentarium in totum, vel illud diminutum conficiens, nō solum amittit Falcidiam in fauorem legatariorum, sed etiam eis tenetur in solidū integra legata persolvere etiam vltra vires hæreditarias, vt fatetur *Peregrinus d. nu. 82.* & clare demonstrant verba *d. §. Si vero non fecerit*, ibi (*sed complebit legatarios licet pure morientis transcendat mensurā legatorum datio*) quem textum luce meridiana clariorem puto ad conuincendam magis cōmunem sententiam, de qua supra *num. 429.* & cum ea *Peregrin. d. num. 83.* dum sibi contrarius resoluit, sequendo cōmunem, textum in sepe citato *§. Si vero non fecerit*, solum punire hæredes in amissione Falcidiæ, quam in fauorem legatariorum cedere constituit, nihilque amplius decidere, circa obligationem soluendi legata vltra vires hæreditarias, quod somnolente dictum puto, contrarium enim clarissime probant, verba *d. §. Si non fecerit*, ibi (*licet transcendant mensuram substantiæ*) & ipse *Peregrinus fatetur d. num. 82.* & eo nō citato aduertit *Fachineus* contradictam magis cōmunem *d. cap. 37.*

433. *versiculo respondent præterea.* Si autē quærat ad quid profit beneficiū inuentarij diminuti, Respondeo ad hoc prodesse, vt hæres, qui tale confecit inuentarium, non teneatur creditoribus vltra vires hæreditarias, prout tenebatur per leges antiquas ante constitutionem *d. §. Licentiā iuncto principio d. legis ultim.* nam cum hæres in omnibus, & per omnia repræsentaret personā defuncti *Authentico de iure iurando à moriente præstato Collatione 5. Donel. de iure Civili lib. 7. cap. 11.* sequitur eodem modo teneri hæredem creditoribus satisfacere, etiam vltra vires hæreditarias, colligitur, ex *leg. quæ dotis D. soluto matrimon. Molin. disput. 216. num. 2. Valasc. de Partitionib. cap. 8. & consult. 52. Aegid. l. 1. Cod. de sacros. Eccles. 5. part. §. 1. num. 2. post Bart. Bald. & alios antiquiores, comprobatur Iason. in d. l. ultima in principio C. de iure deliberandi.* Cuius textus decisio in dicto *§. Licentiā*, quod attinet ad creditores, hodie stat firmissima, neque in aliquo alterata fuit, per decisionem dicti *§. Si vero non fecerit*, licet hæres propter fraudulentam rerum subtractionem in duplum ipsarum rerum occultatarū creditoribus castigetur, *d. §. Licentiā versiculo illo*, vbi omnes notant, & hanc opinionem post hæc scripta legi apud *Fabrum de error. dec ad. 2. error. 5. num. 8. & 9.* licet *num. sequenti*, cōfuse nō distinguat creditores à legatarijs, quod facere deberet iuxta modo dicta.

Ex qui.

434. Ex quibus conuincitur manifeste *Fachineus lib. 6. cap. 34.* ubi existimat legatum alimentorum non deberi ab hærede ultra vires hæreditarias, licet non confecerit inuentarium, cum enim constet clarissime hæredem teneri quibuscunque legatarijs ultra vires hæreditarias, si vel inuentarium non fecerit, vel illud diminute fecerit, vt de proximo comprobauimus, quod in legato alimentorum non reperitur limitatum, igitur idē in hoc ac in alijs firmandum est.

435. Secundo etiam censura dignam cogito opinionem eiusdem *Fachinei dict. cap. 37. versiculo Caterum,* dum scribit Iustinianum in nihilo immutasse decisionem *dict. l. ultim. §. Licentiam Cod. de iure deliberandi;* ac proinde legatarios hodie post *dict. §. Si vero non fecerit,* posse vti remedio *d. §. Licentiam,* quod ipse intelligit procedere, in casu, quo hæres aliquas res subtraxit, nec illas in inuentario descripsit, non animo, neque intentione illas lucrificandi, sed vt ex illis occulte creditoribus satisfaceret, & legatarijs, quo casu possunt vtrique veritate aperta agere contra hæredem sic occultantem ad pænam dupli; At vero *dict. §. Si vero non fecerit,* agere de alio casu longe differenti, scilicet, quando hæres non illa intentione, de qua *in dict. §. Licentiam,* sed animo furandi illas res hæreditarias contrectauerit, ac proinde legatarios posse agere contra hæ-

redem vno de duobus remedijs, vel petendo duplum, de quo *in dict. §. Licentiam,* vel agendo, vt in totum hæres remoueat a beneficio inuentarij, de qua pæna agitur *in d. §. Si vero non fecerit,* aduertere namque debuisset accutus *Fachineus textum in dict. §. Si vero non fecerit* iubere de nouo, vt Falcidia amittatur, & quod hæres teneatur ultra vires hæreditarias, quod est contra decisionem *dict. §. Licentiam,* qua intenta solum legatarij agere poterant ad pænam dupli, sed hæres, nec Falcidiam amittebat, nec ultra vires hæreditarias tenebatur, quia securus erat hæres inuentariū conficiens, licet non cum totali integritate; Deinde conuincō *Fachineum,* quia cogitatio sua circa decisionem *dict. §. Licentiam,* omnino est vana, & absurda, ex eo, quia siue hæres satisfaciat de rebus subtractis, siue de alijs, quæ remanserunt in hæreditate, semper dicendus est lucrificare, ex eo, quia vno, & altero modo à legatarijs, & fideicommissarijs liberatur; Vltimo, quia, vt iam supradiximus, hæres, qui aliquas res celauit, neque descripsit in inuentario, non cadebat à beneficio inuentarij, quo hodie priuatur, quatenus ad legatarios, vt satis repetitum est, Nec quoad hūc effectum iura meminere de intentione hæredis, prout somniauit *Fachineus,* maxime, quia, de cogitationibus solus Deus est scrutator, *iuxta cap. Tua in fine de simonia.*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Declaranda tamen sunt omnia supradicta, vt procedant dato, & probato dolo ex parte hæredis, vt comprobat *Surd. decis. 222. à numer. 11. Faber. d. error. §. num. 10.*

436. Obiter tractādā proponimus quæstionem an filius, qui se immiscet paternæ hæreditati absque confectiōe inuentarij, mulctetur legitima prout in Falcidia supra resoluiimus? Hæc quæstio est valde ardua, & difficilis, in ea tres reperiuntur principales opiniones. Prima est affirmatiua, quam tenent multi ex antiquis, *Hosiens. in summa de testament. versiculo, quod si non fecerit, Ioan. Andreas in cap. Quamquam de Usuris lib. 6. Paul. consilio 188. Cuman. Fulgos. Iason, in l. vltim. Cod. de iure deliberandi, §. Si qui temerario, vbi Salycet. n. 35. Angel. leg. 1. §. Hæc stipulatio D. si cui plusquam per legem Falcidiam, Oldrad. consilio 134. Corneus cons. 168, num. 3. Phanunc. de inuentar. part. 7. num. 14. accerrime Sarmient. lib. 2. select. cap. 7. à principio, Cuiac. in expositione Nouellæ, de hæredibus, & Falcidia, eam defendit, Menchac. lib. 1. de creatione, §. 8. num. 15. Et mouetur hæc communis ex text. in dict. leg. vltim. Cod. de iure deliberandi, §. Si vero postquam, & §. Si vero dubius, vbi Imperator videtur loqui etiam de filijs, qui se immiscet hæreditati paternæ, patet vtrouique ibi (se se immisceant) & ibi (se se immiscuerint) quæ verba denotare videntur immistionem, quæ proprie facit solus filius*

in hæreditate paterna, iuxta l. Necessarijs D. de acquirend. hæreditate, ac proinde filius tenetur facere inuentarium, alias pænis omittentium subiicietur, tenebiturque legarijs complere etiam de suo proprio, prout habetur magis expressum in Authentico, de hæred. & Falcid. §. Si vero non fecerit, ibi (complebit legatarios, & fideicommissarios, licet pura morientis substantiæ excedat mensuram legatorum datio) & iam supra expendimus. Secundo mouetur Sarmietus, quia si filius fuisset creditor patris, non posset detrahere legarijs debitum suum, iuxta textem in leg. debitori Cod. de pactis, dict. leg. final. §. in computatione Cod. de iure deliberandi: ergo à fortiori detrahere nequibit legitimam, quæ non est proprie debitum, sed quasi debitum, iuxta leg. final. §. 1. Cod. curatore furiosi, leg. Papinianus §. Si quis impubes D. in officioso testamento, leg. vnica Cod. de his, qui ante apertas tabulas, l. Si quis legatum Cod. ad l. Cornel. de falsis, est doctrina glossæ in leg. Si emancipata, Cod. iuris, & facti ignor. cōmuniter recepta per omnes ibi, vt post antiquiores testatur Padilla ibi num. 32. Caldas in §. Si tutor Instit. de inoffic. num. 8. Crassus §. Legitima quæstion. 14. Surdus consilio. 51. numer. 8. plures per Robles de representat. lib. 2. cap. 16. numer. 82. Episcopus Campanil. in diuers. Rubr. 8. cap. 5. num. 10.

Tertio, quia legitima æquiparatur Falcidiæ, maxime attento iure Codicis,

Codicis, ita vt quemadmodum legitima prohiberi non poterat, ita nec etiam Falcidia, iuxta l. Si vt allegas l. Quamquam Cod. ad leg. Falcidiam, l. Seius, & augetius, l. Tutia 86. D. ad l. Falcidiam. Sed constat ex d. Authentico de heredibus, & Falcidia §. Si vero non fecerit, heredem, seu filium non conficientem inuentarium amittere Falcidiam: ergo similiter filius ipse amittet legitimam propter talem omissionem inuentarij.

437. Secunda sententia contraria negatiua, & magis communis est, videlicet, quod filius ob non confectum inuentarium, legitima non defraudatur, hanc tenet glossa, in Authentica hoc amplius, verbo male, Cod. de fideicommissis, & in l. final. §. final. Cod. de iure deliberandi, verbo, Sacramento, glossa etiam verbo, excedant, in Authentica, sed cum testator, Cod. ad legem Falcidiam, glossa, verbo, lucrari, in d. Authentico de hered. & Falcidia, §. Si vero non fecerit, hanc tenent ex antiquioribus Ruinus consilio 57. lib. 2. & consilio. 135. lib. 3. Alexand. consil. 5. volum. 6. & 67. lib. 4. Aretin. consil. 44. Cagnol. in l. Papinianus §. Meminisse, numer. 15. D. in officioso, Immola. cap. 1. de testamentis nu. 10. Dilectus de arte testandi cautella 37. Alciat. consil. 41. lib. 9. Ozascus decisione. Pedamontana 148. per totam Padilla in l. Si emancipata nu. 31. Cod. iuris, & facti, Menchac. lib. 1. de creatione §. 8. nu. 15. in fine, vbi postquam late defendit contra-

riam, tamen ab ea recessit, & sequitur hanc communem Suarez in leg. Quoniam in prioribus ampliat. 71. Spino in speculo de testamentis gloss. 35. num. 7. Rojas de success. cap. 7. nu. 53. Cevallos communium question. 691. Roland. de inuent. part. 5. quest. 3. à num. 10. Gabriel communium titulo de legitima conclus. 7. Gutierr. de tutel. part. 2. cap. 1. num. 45. Peregrinus de fideicommiss. articulo 36. à num. 140. Surdus decision. 316. num. 8. Fachin. 4. controuers. cap. 34. Castill. lib. 3. controuers. iuris cap. 5. num. 50. Mangil. de imputationibus, question. 131. à num. 1. vbi infinitos citat, Motiua huius sententiæ sunt, quia priuatio hæc pænalis est, vt patet, constat autem nullam legem esse scriptam quæ illam expresse inducat, ergo admissibilis nõ est, quia si aliquod daretur ius effectus §. Si vero non fecerit, in dict. Authentico de heredibus, & Falcidia, qui textus loquitur tantum de Falcidia amittenda, ad legitimam vero extendi nequit, cum longa inter vnã, & alterã, quoad propositum detur differentia. Facit secundo, §. penult. in dict. Authentico de heredibus, & Falcidia, vbi patronus si hæres à liberto instituitur, & negligens circa adimplementum voluntatis defuncti appareat, licet Falcidiam non lucretur, tamẽ legitima semper sibi salua reseruetur; sed notum est, vt iam initio primæ partis diximus, legitimam filiorum maiori vinculo illis deberi: quam patrono: ergo si illa non

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

deperditur propter negligentiam inuentarij, similiter ista non perdetur propter ipsum inuentarium non confectum. Tertia, quia legitima filiorum, neque à lege, neque ab homine patitur grauamen, *iuxta dict. leg. Quoniam in prioribus, d. Authenticiū, de restitut. & ea, quæ parit,* maximū autē inferretur, si propter omissionem inuentarij, filijs denegaretur quod sapit absurdum. Quarto, quantis legitima minus sit priuilegiata, quam æs alienum, *per leg. Papinianus, §. Quarta D. in officioso testamento, leg. In imponenda Cod. ad legem Falcidiam,* tamen respectu legatorum, & fideicommissorum, ipsa magis priuilegiata est, & tanquam æs alienum reputatur, quia ante omne relictum deducitur, *dict. Nouella de restitutione, & ea, quæ parit:* ergo quemadmodum æs alienum etiam inuentario non confecto, ante omnia de toto acervo desumitur, ita etiam legitima ante præstationem legatorum detrahenda est, nec ob prætermissionem inuentarij amittetur.

438. Tertia principalis sententia, quæ in hac quæstione reperitur, mediam sectatur viam, agnoscit enim legitimam ob defectum inuentarij non amitti, addit tamen filium teneri integra legata de suo persolvere, ita habet communis sententia cuius author est *Bartolus in Authentica, sed cum testator Cod. ad legem Falcidiam num. 11.* quem multis relatis sequitur *Conarru. in*

*cap. si heredes, num. 9. de testamentis Bald. & Immol. in leg. Suus quoque D. de heredibus Institut. plures per Phanunc. de Inuentario dict. part. 7. numer. 14. & 15. Menhac. dict. §. 8. numer. 16. Spin. dict. glossa 35. numer. 7. Peregrin. dict. articulo 36. numer. 141. Surd. dict. decision. 316. numer. 15. multi etiam per Castill. dict. capit. 5. numer. 50. & 51. & hanc magis probat Ceuillos dict. quæstion. 691. numer. 4. & hanc sequitur Ægidius in leg. 1. Cod. de sacrosanct. Ecclesijs 5. part. §. 1. num. 32. Facit tamen hæc tertia sententia valde notabilem computationem, videlicet, si testator leget centum, quæ tantummodo in bonis habebat, filius primo deducet quantitatem legitimæ, tertiam de iure nouiori, scilicet, 33. & de remanente. 66. soluet legata, quæ supplebit de suo, vsque ad æqualem quantitatem, quam de toto patrimonio legato ratione legitimæ ademit, idque ex fundamentis relatis supra pro prima sententia. Sed hæc opinio in effectu coincidit cum prima, ad quid enim prodest, vt legitima non amittatur, propter inuentarium non confectum, si ipse filius est cogendus legata integra persolvere, etiam si vires patrimoniij excedant: quid aliud est amittere legitimam, nisi de illa refundere integra legata, & in effectu esset imponere legem verbis, *contra l. 2. Cod. communia de legat.**

Quare

439. Quare secunda sententia negativa, & magis communis, & vera est, videlicet, quod leges loquentes de inventario non sint intelligende respectu filiorum, propter privilegium legitimæ, ita ut legata tantummodo solvere teneantur, quantum patitur quantitas patrimonij, idque ex fundamentis supra factis, & ex eo, quia præsumptio illa, qua nititur Imperatoris decisio *in d. §. Si vero non fecerit*, quod bona subtraxerint, ut Falcidiam introducant, debilior est respectu filiorum, quam aliorum hæredum extraneorum, ut optime considerat *Ozaseus d. decis. 148. Castillo d. cap. 5. num. 54. Mencha. d. num. 15.* Neque obstant primæ contrariæ sententiæ motiva, quia ad primum, negamus leges loquentes de inventario comprehendere filios, cum ipsi reperiantur privilegiati specificè, circa legitimæ deductionem, *per textum in celebril. Quoniam in prioribus C. in officioso testamento, & per textum in dict. Authentico de restitutione, & ea quæ parit §. Quam ob rem*, quod privilegium perderet filius, si etiam deducta legitima, cogeretur legata de suo redintegrare; Vnde secure resolvimus leges novas de inventario loquentes licet generales, non comprehendere filios, propter prædictum privilegium ex doctrina celeberrima *gloss. 1. in l. 3. Cod. de silentarijs lib. 12. glossa 1. versiculo an sit hodie in l. Sciendum D. qui satis dare cogantur ubi Iason. num. 5. inquit, illa*

gloss. semper allegari ad hoc, quod lex generalis correctoria non corrigit casus specialiter privilegiatos per leges anteriores, Gom. l. 9. Taurinum. 10. Gutier. pract. lib. 2. quæst. 66. Pelæes de maioratibus part. 1. quæst. 8. Gonçalves ad regul. 8. Cancellaria §. 5. Proamiali n. 129. Garc. de benef. part. 3. cap. 2. n. 72. Gozadin. in repetitione Authentica ex testamento C. de collat. & alij per Surd. cons. 325. n. 8. Barbos. leg. 1. D. soluto matrimonio num. 1. & num. 9. Robles de representatione lib. 3. cap. 10. num. 3.

Ad secundum fundamentum respondeo, cum aliquibus ex supracitatis, maximam dari differentiam inter confusionem, quam lex considerat oriri ex aditione hæreditatis, respectu debiti filij hæredis, & inter debitum legitimæ, nam hæc, ab instanti mortis paternæ per legem reservatur liberato toto onere, & gravamine præcipua ipsi filio, operaturque separationem inter illam, & cæteram hæreditatem, ita ut nunquam confusio considerari possit in legitima, quæ statim per legem separatur, *in dict. l. Quoniam in prioribus cum supra citatis.* Quæ separatio respectu cæterorum debitorum non datur, ac proinde si filius sine inventario se immisceat paternæ hæreditati, legitimam præcipuam habebit, debita vero, si quæ parens defunctus ei debebat, desumere nequibit, propter confusionem actionum, quæ nascitur ex aditione *per*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

d. l. Si debitori Cod. de pactis d. §. In computatione, optime Sarmiento d. cap. 7. num. 4. in principio, & postea Magilius d. quæst. 151. num. 10.

Tertium argumentum procedit a separatis, & ita parum vrget: nam licet Falcidia olim prohiberi non valuerit, iuxta d. l. Si vt allegas cum supra citatis, sicut, & legitima, tamen de iure nouo potest prohiberi, vt late manet resolutum; at legitima nec olim nec hodie, tolli, minui, aut prohiberi potest, & omnia, ex quibus aliquid grauaminis in ea causari potest, p. o non scriptis censentur, Falcidia deinde est quid inuentum de iure Ciuili, iuxta §. Sed quia heredes de fideicommiss. heredit. legitima vero prouenit de iure naturali, l. Cum ratio D. de bonis damnat.

Ex quibus sufficienter defenditur nostra sententia negatiua; quæ in Regno Hispaniæ est approbata, per l. 7. titul. 11. part. 6. quam late discutit Castillo dict. cap. 5. à principio Menchac. dict. num. 15. in fine, licet dubitet Cevallos d. quæst. 691. num. 4. contra quem merito inuehitur Castell. dicto loco, quem vide.

Veniunt tamen proxime resoluta limitanda, primo, in casu, quo testator remitteret hæredi confectionem inuentarij, quia tunc liberatur hæres illud non conficiēs ab omnib pænis, quod probatur ex eo, quia testator hæc remissionem facere potest, vt contendunt Doctores cōmuniter per Couar. in cap.

1. num. 24. de testamentis Bart. Alex. Dec. & alij per Gutierrez ad leg. Nemo potest D. de legatis primo, nu. 410. & de tutel. 2. part. cap. 1. à num. 35. Cabed. 1. part. decis. 136. Valasc. consult. 52. num. 33. Fachineus lib. 6. cap. 25. Molin. de iustit. disp. 219. à principio Peregrin. artic. 11. num. 75. & sequenti, Clarus §. Testamentū quæst. 66. nu. 2. Menchac. de success. creat. §. 10. num. 70. tangit Cuiacius in Nouella de heredibus, & Falcidia, colūna final, Couar. in cap. 1. de testamentis n. 24. Præceptores Barbosa, & Veiga d. l. Nemo potest, alij ad caput. si diligenti de foro competenti, qui omnes. nemine discrepante, resoluunt, quod testator non potest remittere confectionē inuentarij in præiudicium, creditorū. quorū conditionē deteriorari nequit, argumento textus in l. Debitorum. 25. C. de Pactis, vbi post Alciatum prosequitur Donelus, ibi, quoad legatarios vero, & fideicommissarios, ipsorum que præiudiciū, iuste potest testator confectionem inuentarij remittere, ita vt hæres illud omittens, a legatarijs minime inquietari valeat, vltra vires hæreditarias, nec etiam circa amittendā Falcidiam, ita omnes supracitati, cuius sententiæ ratio fundamentalis est, quia testator potest, vel non relinquere, vel legata adimere integra, vel pro parte: ergo multo magis poterit eis præiudicare in obligando hærede a confectione inuentarij, maxime, cum euenire possit, vt intersit famæ, & reputationis

tionis testatoris, ne secreta patri-
 monij ipsius pandantur, ut expen-
 dit Imperator in l. 2. Cod. quando, &
 quibus quarta pars lib. 11. propter
 443. quam rationem ipse testator po-
 test etiam remittere tutori confec-
 tionem inuentarij, ut est singularis
 decisio in l. finali §. Illo (C. arbitrium
 tutelæ, vbi communiter scribentes,
 & Bart. num. 12. in l. Nemo potest. D.
 de legatis 1. & ibi Ripa num. 80. Al-
 ciat. 45. Clar. dict. §. Testamentum,
 quest. 66. num. 4. & quest. 71. Molin.
 lib. 1. cap. 28. num. 5. Gutier. in d. l.
 Nemo potest, n. 404. Alphan. Collect.
 450. Gutier. iterum de tutelis 2. part.
 cap. 1. num. 35. Couarru. 2. variarum.
 cap. 14. num. 4. Crassus §. Testamen-
 tum, question. 71. Menchac. Success.
 creat. §. 7. à num. 30. & §. 10. à num.
 67. Bernard. Dias regula 769. Pi-
 chard. §. Tutores quoque de obligation.
 quæ ex quasi contract. num. 27. Cabed.
 1. part. decis. 23 & num. 4. Rebus. de ex-
 ceptionibus num. 894. Escovar de Ra-
 tionibus, cap. 9. num. 45. Deinde, quia
 vnusquisque potest renuntiare ijs,
 quæ in suum fauorem sunt intro-
 ducta, iuxta vulgarem regulam l. pen.
 C. de pactis, l. Iuris gentium, §. Si pa-
 ciscar. D. eodem titul. excellenter Do-
 nelus in d. l. penultim. sed leges, quæ
 loquuntur de inuentario, in fauo-
 rem testatoris sunt introductæ, tã
 respectu legatariorum, quam fidei-
 commissariorum, ut scilicet ipsius
 voluntas melius obseruetur, ut cõ-
 siderant omnes supra citati, præci-
 pue Fachineus d. cap. 25. versiculo ego

sane, per textum in Authentico de hæ-
 redibus, & Falcidia ad fin. §. Hac nos
 ibi (quatenus, & viuentes relictis potia-
 tur, & deficientis cum securitate moria-
 tur, scientes, quia lex eis etiã sepultis
 ministrabit, & quacunque illi disposue-
 rint, ad effectum perducet,) cum igitur
 aperte constet ex mente Imperato-
 ris, pænas scriptas in tota illa nouella
 contra non facientes inuentarium
 fuisse solũ propter duos respectus;
 primum, ne creditores fraudatẽtur
 suis debitis, Secundũ, ut voluntates
 testatorũ melius obseruentur: ego
 bona fit consequentia, quod sicut
 quoad creditores inuentarij cõfec-
 tio a testatore remitti nõ potest, ex
 eo, quia cõfectio inuentarij, quoad
 hunc effectum non est in fauorem
 testatoris introducta; ita etiã quoad
 alterum respectum legatariorum,
 & fideicommissariorum, inuenta-
 rij cõfectio in fauorem testatoris
 est adinuenta, ut scilicet eius volũ-
 tas melius obseruetur, quod cum
 contineat sui fauorem, merito illũ
 potest negligere, nec confirmatur,
 cum ratione, quod voluntas hæc te-
 statoris reiiciatur contra regulam l.
 Quod fauore C. de legibus.

Dissentiunt tamen a supra dicta
 sententia Bald. in l. ult. C. arbitrium 444.
 tutel. Castrens. in l. Cum tale §. 1. D.
 de cond. & dem. vbi loquitur firmi-
 ter, quoad creditores, dubie tamen
 quoad legatarios, Anchar. consil.
 365. num. 5. Iason. 1. lect. n. 51. & ibi
 Crottus num. 52. in d. l. Nemo potest.
 D. legat. 1. vbi Anibal. numer. 406.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

& cum Porcellino de inuentario. Mō-
 ticulus eodem tractat. n. 11. Phanunc.
 de inuentar. 2. part. num. 59. & part.
 1. nu. 15. qui pro sua opinione illa
 adducunt fundamenta, quia illud,
 quod est de iure publico, à nemi-
 ne priuato remitti potest, iuxta tex-
 tum in l. Ius publicum 39. D. de pactis,
 vbi eleganter Cuiacius, textus in l. 2. §.
 Sed quia veremur Cod. de iure iuran-
 do propter calumn. cap. si diligenti de
 foro comperenti notatur in l. Nemo po-
 test D. de legat. 1. Insignis Barb. leg.
 Alia §. Eleganter D. soluto matrimo-
 num. 15. Donel. de iure Ciuili lib. 24.
 cap. 3. Pichard. §. 1. de pena temere li-
 tig. à num. 30. Scaccia de iudicijs lib.
 2. cap. 1. à num. 212. Castill. de vsufr.
 cap. 54. nu. 42. Sed confectio inuen-
 tarij pertinet ad ius publicū, quod
 versatur in eo, quod hæres nō frau-
 det legatarios, & creditores, iuxta
 regul. d. l. vlt. §. Illo C. de iure delib.
 iuncto textu in Authētico de heredib.
 & Falcidia §. Sancimus. Secundo,
 quia si cōfectio inuentarij à testa-
 tore posset remitti sequeretur ma-
 ximum absurdum, nempe, quod
 hæres arriperet occasionem delin-
 quendi, occultando, & subripiendo
 res hæreditarias, cui iura obuiare
 procurant, l. Conueniri, D. de Pactis
 dot alibus, l. Si vnus 28. §. Illud D. de
 pactis. Menoch. lib. 5. de presumpt. 3.
 num. 10. Padill. l. Cum necessitatem n.
 2. Cod. de fideicom. Clarus §. Testamen-
 tum. quest. 64. Peregrin. de fideicom.
 artic. 11. num. 78.

Quibus nō obstantibus, à prio-

ri sententia nō credo recedendum,
 quam acerrime defendunt omnes 445.
 supracitati, & communiter alij, vt
 per Rolanl. de confectioe inuentar. in
 vltima parte §. An testator, & Simon
 de Pretis de interpretatione vltim. vol.
 lib. 2. interpretatione 2. dub. 2. solut. 2.
 num. 24. Surd. decis. Mantuana 30.
 à nu. 19. & 23. quæ optime confir-
 matur ex fundamentis, & rationi-
 bus factis. Nec contrariū probant
 argumenta pro secunda sententia
 formata, quia ad primum concedi-
 mus maiorem, de iure publico nō
 remittendo ex omnibus ibi allega-
 tis, sed negamus confectioem in-
 uentarij esse principaliter inductā
 in fauorem publicum, cum ex su-
 pradictis in vltimo fundamēto no-
 stræ sententiæ, cōstet, ipsum, quod
 attinet ad legatarios fuisse inductū
 in fauorem ipsius testatoris, & le-
 gatariorum, vt decedentis voluntas
 commodius adimpleatur d. Auth.
 de heredib. & Falcidia ad fin. versicul.
 Hac nos, Fachin. d. cap. 26. versic. ego
 sane. Ad secundum argumentum,
 negamus ex remissione inuētarij,
 sequi necessario, & immediate for-
 malem occasionem peccati, quæ
 consideratio nos liberat à regula d.
 l. Conueniri, cum similibus. Si au-
 tem aliqua occasio ab hærede acci-
 piatur, ipsam certum est nō proue-
 nire ex intentione testatoris, ac
 proinde, non est in consideratione,
 argumento leg. 1. D. autoritate iur.
 cum similibus. Adijciendum ta-
 men est, quod testator, qui remittit
 hæredi

hæredi inuentarij confectioem, iam satis debet habere probatam eius fidem, sicut ait lex circa tutores, quibus pater sine inuentario facultates pupilli committit, si tamen iudex viderit tutorem abuti p. ædicta remissione, potest illum cogere ad conficiendum inuentarium. *Gutier. supra num. 412. Molin. num. 16. Crass. dict. quest. 71. num. 6. Cardin. Thuscus litera, T. conclus. 429. n. 33. Felicinus de Societate cap. 21. num. 9.* Unde iam sumus extra terminos d. §. *Illud*, quia nullus dolus hic consideratur.

Ex quibus colligitur elegans limitatio ad l. *ultim. §. Et si præfatam C. de iure deliberandi, & ad nostram* 446. *Ordinationem Regiam lib. 1. titul. 87.* dum pænas præscribunt contra hæredes non conficientes inuentariū, ne scilicet procedant, casu, quo ipsius inuentarij confectio a testatore remittatur, hoc autem tantum procedit, quoad legatarios, quoad creditores autem minime eis poterit præiudicare, iuxta supra late dicta, & in terminis scribit *Ægidius Lusitanus d. l. 1. Cod. de sacros. eccles. 5. part. §. 1. num. 14.*

Secundo limitantur omnia supradicta de hærede non conficiente inuentarium, ne procedant, quando testator in suo testamento prohibuit hæredi, ne hæreditatem adiret cum beneficio inuentarij sub pæna priuationis, quam limitationem expresse ponunt *Crauet a cõsil. 174. Rolandi de inuentario in ultima*

parte cap. *An testator prohibere possit Peregrin. de fideicommissis articul. 11. num. 76.* ex eo, quia testator potest imponere suæ rei legem, quam voluerit, argumento *text. in leg. verbis legis D. de verborum signific. & in §. Disponat in Authentico de Nuptijs;* deinde, quia lex illa, quæ inducit formam inuentarij, quoad hanc partem inducta est in fauorem testatoris, vt supra iam diximus in limitatione præcedenti, quanuis contrarium velit defendere *Guido Papa cõsil. 63. dubio 2.* Sed ego existimo inter istam limitationem, & præcedentem nullam posse constitui congruam differentiam, ideo resoluedam puto sub doctrina ibi tradita. Quod similiter resoluedum est, quando testator in suo testamento omnia bona descripsit iuxta notata per *Ægidium leg. 1. Cod. de sacrosanct. Eccles. 5. part. §. 1. numer. 36. & sequenti.*

Tertia limitatio ad supraposita est, ne scilicet beneficium inuentarij profit hæredi, qui renūciauit, vel expresse, vel promittendo soluere 448. quantitatem a testatore legatam, quia in his terminis iam hæres nõ conuenitur ex obligatione testatoris, cuius personam representat *Authentico de iureiur. à moriente præstito;* sed ex propria conuentione, per quam ipse potest remittere utilitatem sibi causatam ex inuentario, argumento *textus in l. Non dubium Cod. de testamentis, prosequitur Corneus cõsilio 36. volum. 4. Phanunc. de inuentario*

De vna & altera quarta deducēda vel nō,

ratio 6. part. num. 112. *Surdus decis.*
132. num. 24.

449. Quarta limitatio, quam adducunt Doctores illa est, quod in foro conscientie hæres non conficiēs inuentariū non teneatur ultra vires hæreditarias. Ratio illa est, quia in foro interiori sola veritas attenditur, vt notant Doctores communiter per textum in cap. veritate 8. distinct. cap. à nobis cap. Inquisitioni de sententia excommunicat. textus optimus in cap. tua nos de sponsalibus, lex autem, quæ obligat hæredes, vt teneatur ultra vires hæreditarias non in veritate, sed in præsumptione fundatur iuxta textum in Authentico de heredib. & Falcid. §. Sancimus ibi (ne per ea, quæ forte subripiunt, & malignantur, &c.) igitur non potest dici, quod hæc præsumptio subreptionis obliget in foro conscientie, data veritate in cōtrarium, cessanteque omni malitia & fraude. Deinde, quia huiusmodi leges, quæ iubent hæredem teneri ultra vires hæreditarias habent rationem pænæ, sed leges pænales non obligant in foro conscientie ante sententiā gloss. verbo, cum argumento, in cap. fraternitas, 12. quest. 2. & Doctores ibi Menchac. frequent. cap. 28. num. 7. Spino de testam. glos. 17. nu. 50. Morla in emporio titul. de legibus quest. 9. Molin. disp. 93. num. 2. Menoch. de arbitr. casu 220. num. 6. Nauar. in manuali cap. 23. num. 66. Barbos. leg. Si mora num. 10. & in l. Diuortio §. Si fundum num. 33. D. soluto matrimon.

Campanillus diuersor rubr. 11. cap. 15. num. 36. Farinac. 1. part. quest. 10. numer. 70. Lacarte de decima vendit. cap. 18. numer. 52. insignis præceptor Brito ad cap. potuit de locato §. 4. n. 14. Denique, quia legatarij, & creditores locupletarentur cum iactura aliena, contra l. Nam hoc natura D. de conditione indebiti, regula locupletari lib. 6. l. Iure natura D. de regulis iuris, ita post Hostiens. in sum. titul. de testamentis §. penult. versiculo, quid si bona, Ioan. Andreas, in cap. quanquā de Usuris lib. 6. Abb. hic numer. 14. Bart. num. 3. in rubrica de acquir. hæreditate, & in l. 1. num. 44. Cod. sacros. Eccles. Bald. in l. fin. quest. 6. Cod. de iure deliberand. Roman. & Alexand. in d. Rubrica de acquir. hæred. vbi Ias. à num. 24. Felin. in cap. 1. de constit. num. 43. Couar. in cap. 1. de testamentis num. 20. Gregor. Lopes l. 10. tit. 6. part. 6. gloss. las mandas post medium, Menchac. success. creat. lib. 1. §. 2. num. 11. Fachineus lib. 6. cap. 24. Valascus de partitionibus cap. 8. num. 15. Mynsinger. §. Sed nostra de hæred. qualic. nu. 22. qui communem dicit, Molin. de iustit. disputat. 217. Menoch. lib. 1. præsumpt. 80. num. 3. & consil. 272. num. 93. & 96. & consil. 86. nu. 160. Sanches in decalogum lib. 4. cap. 15. à num. 37. nouissime Mangilius quest. 129. numer. 13. Ægidius leg. 1. Cod. de sacros. Ecclesijs 5. part. §. 1. num. 5. & 6.

Ab hac tamen limitatione dissentiunt aliqui, & graues post Fe- 450.
diricum de Semis consil. 21. Paul. Castr.
in dict.

in dict. Rubrica de acquir. hereditate num. 4. ubi Aretin. & Immol. & Cumanus, quos sequitur Couar d. cap. 1. n. 21. & in casu magis dubio Caldas ad l. vnic. Cod. ex delict. defunct. 4. part. num. 15. eo præcipue moti fundamento, quod lex iusta obligat in foro conscientie, glossa communiter recepta in cap. qua in ecclesiarum de confit. Divus Thomas 1. 2. quest. 96. art. 4. Menoch. dict. quest. 80. n. 8, Suarez de legibus lib. 3. cap. 21. num. 5. & per totum, quinimo cap. sequenti num. 9. resoluit non posse dari legem quæ non habeat vim obligandi in foro conscientie, late Sairo in clavi regia lib. 3. cap. 6. & cap. 7. sed negari non potest, quin lex Iustiniana, licet fundetur in præsumptione sit iusta, ut omnes unanimiter fatentur, igitur etiam in foro interiori non conficiens inventarium tenebitur ultra vires hereditarias ex obligatione prædictæ legis.

451. Cui difficultati volens occurrere Fachineus d. cap. 24. in fine, reprobabat sententiã Navarri in Manuali cap. 17. n. 182. dum post Sylvestrum, & alios resoluit, legem fundatã in præsumptione nõ obligare in foro conscientie, data veritate in cõtrarium, iuxta ea, quæ notant Doctores in cap. 15. qui fidem de sponsal. & ipse aliam viam dicendi excogitat, quæ nihil addit solutioni Navarri, dum ait legem Iustiniani quatenus obligat heredem ultra vires hereditarias, esse iustam in foro ciulli, sed iniustam in foro conscientie,

ex eo, quia fictio, seu præsumptio legis, nõ habet locum in foro Dei, data veritate in contrarium, contra illud Psalmi, Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.

Sed nec opinio Navarri, nec cogitatio Fachinei, (quæ in substantia non differunt) dubitationem 452. tollunt, imo cum prima sententia coincidunt in effectu, sed potius contraria sententia, quæ dicit legem fundatam in præsumptione habere locum tam in foro ciulli, quam in foro conscientie, verissima est, licet declaratione indigeat, ut per Suar. de legibus lib. 3. cap. 23. à num. 2. & 4. & sequentibus, optime explicat Menoch. lib. 1. de præsumptionib. quest. 80. n. 14. ubi ait, quod licet ratio legis, quæ fundatur in præsumptione, id est ipsa præsumptio cesset in casu particulari, nihilominus ipsa lex non cessabit, quæ non ad casum particularem, sed in publicam utilitatẽ, & communem lata est, argumento l. Prospexit D. qui, & à quibus, de qua Couar. 2. part. de sponsal. cap. 6. §. 9. num. 8. Suarez ubi supra lib. 6. cap. 5. à num. 6. Menochius de arbit. cas. 82. à numer. 14. Quesada diuers. cap. 16. Mendoga de pact. lib. 1. cap. 3. num. 16. Morla in empor. tit. de leg. quest. 11. num. 26. Cenall. commun. quest. 770. Fachin. lib. 1. contr. cap. 3. Donel. lib. 26. cap. 2. Barbosa l. 1. D. soluto matr. part. 1. nu. 88. Brito ad cap. q. de Locato 2. part. nu. 26. quam resolutionem admittit Suarez ubi supra nu. 5. & 6. in præsumptione suppositiva, de qua

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

de qua loquitur, vt bene compro-
batur ex d. §. *Sancimus*, in quo Im-
perator supponit hæredē non con-
ficientem inuentarium subripuisse
infraudem legatariorum, & fidei-
commissariorum partem hæredi-
tatis, quod licet à parte rei non da-
retur, nihilominus sufficit ad legis
iustitiam, vt possibilis sit supposi-
tio, ac proinde licet veritas causæ
in particulari deficiat, tamē intētio
legis, iustitiaq; ipsius non deficit,
quia sēper est verū dicere posse in-
teruenire, prout in nostro casu sub-
reptionem, & furtum, & sic de si-
milibus, ac proinde tam in foro
exteriori, quam in interiori obser-
uanda est, nisi ex mēte ipsius aliud
colligatur, quæ resolutio origina-
liter colligitur ex traditis per *Inno-*
centium in cap. Quia plerique de im-
munitate Eccles. num. 6. vbi Card. nu.
9. Anchar. 12. Sot. 4. de iustitia q. 5.
articul. 3. Couar. regula peccatum. 2.
part. §. 3. num. 10. versiculo 9. & in
cap. Cum esses de testam. à num. 9. vsq;
22. quicquid existimet Menoch. d.
quæst. 80. num. 3. & repugnet com-
munis sententia, de qua supra, quā
sequitur Alciat. in cap. nouit de iud.
num. 42. & responso. 302. num. 5. Ti-
raquel. ad leges Connubial. gloss. 2.
num. 15. quæ communis sententia
bene intelligitur vt procedat in illis
legibus, seu præceptis, quæ fundan-
tur in ip. æsumptione diffinitiuā,
quando indigent hominis ministe-
rio, quia tunc data veritate incon-
trarium; nemo tenetur in consciē-

tia illis obedire ante sententiam, &
ipsius executionem, si illam secum
scilicet non trahant, vt optime tra-
dit *Sayro in clauis regia lib. 3. cap. 7.*
num. 8. cum communi sententia Angian.
de legibus, quia si suam secum exe-
cutioem trahant, est magis dubiū
sed si veritas deficiat, vt in nostro
casu, adhuc in cōscientia prædictæ
pænæ non obligabunt, prout sunt
omnes censuræ, irregularitates, &
præcepta superiorum, quæ nullo
indigent hominis ministerio, iuxta
cap. Pestrals §. verum de appell. per tex-
tum in cap. sententia pastoris 11. quæst.
3. iuncto cap. qui resistit, eadem causa,
& quæstione cap. Per tuas 40. versic.
verum de sententia excommunicationis
Sayro d. num. 8. & de censur. lib. 1. cap.
17. num. 7. & sequentibus, Gutier. lib.
1. canonicar. cap. 4. num. 36. Suar. de
censur. disput. 4. sectione 7. num. 19. &
sequenti, quæ doctrina declaratur, vt
procedat etiam in foro conscien-
tiæ, quādo præcipitur aliquid, quod
adimpleri nequit sine peccato, iux-
ta textum optimum in cap. *Inquisitioni*
de sententia excommunicat. inducunt
aliqui vt per *Abbatem ibi num. 4. ad*
hoc textum in cap. Is, qui fidem de
sponsalib. quando scilicet quis acce-
dit ad mulierem non animo mari-
tali, sed fornicario, quia tūc potius
debet cēsuram pati, quam peccatū
committere, accedendo ad ipsam
peccaminosa voluntate *Suar. d. lib.*
3. cap. 23. nu. 2. iunctis multis, quæ
ipse resoluit *lib. 5. de lege panali cap.*
5. cum 5. capitibus sequentibus.

Et qui-

454. Ex quibus plura colliguntur notabiliamenti commendanda. Primum est resolutio nostrae quaestionis scilicet heredem non conficientem inuentarium non teneri in foro conscientiae legatarijs, seu fideicommissarijs relicta praestare ultra vires hereditarias, hoc autem non ex eo fundamento, quia lex, quae fundatur in praesumptione, non habet locum in foro conscientiae, prout male communis sententia contendebat, quia iam supra probauimus contrarium, & in simul legem in terminis esse fundatam in praesumptione suppositiua, quae obligat in foro conscientiae, vt cum *Suares*, & alijs supra ostendimus, sed quia ex mente legis colligitur heredem in proposita quaestione, non teneri ante sententiam, ex eo, quia licet lex sit fundata in praesumptione suppositiua, est tamen lex poenalis, quae ad sui obligationem requirit sententiam, & partis petitionem, iuxta d. *Authenticum de heredibus*, & *Falcidia* §. *Si vero non fecerit*, ibi (sed complebit legatarios) quae verba intelligenda sunt necessario de sententia ferenda per iudicem, iuxta elegantem doctrinam glossae, in d. cap. *Fraternitas* 12. quaest. 2. quam vtpote iuris principium certum ex *Nauar. Tiraquei*, & multis alijs iam supracitatis, receptum testatur *Suar. d. lib. 5. de legibus cap. 6. num. 4. Farinacius tom. 1. praxis quaest. 10. num. 70.* & ita in terminis aliquando resoluit idem *Suares dict. lib. 3. de legibus, cap.*

23. num. 9. ad quem sensum debet reduci *Menochius d. quaest. 80. num. 3. versiculo hac traditio, late Mangil. d. num. 13. & sequentibus, optime pater Molina disput. 217. num. 6. & 7. & deducitur ex mente Couar. regul. Possessor part. 3. §. 2. num. 2. post sententiam vero, tunc tenebitur haeres in conscientia illi obedire, tanquam poenae iustae suae negligentiae, ita *Suares d. num. 9. optime ex Innocentio comprobatur Menoch. d. quaest. 80. num. 30. in principio.**

Secundum notabile, quod ex supradictis colligitur, est, quod quoties lex aliquem actum ipso iure annullat, quae fundata sit in praesumptione suppositiua, licet deficiat veritas supposita, cum tamen possibilis sit, ipsa habeat locum in foro conscientiae, iuxta supra dicta in nu. 452. & sequenti, etiam ante sententiam, cum tamen a parte petatur, Vnde dico heredes venientes ab intestato, nullo modo teneri in foro conscientiae ad praestanda, quae in minus solemni testamento fuerunt relicta, licet re vera intelligant testatorem voluisse talia legata ab 455. ipsis praestari, & ratio est, quia cum lex annullat ipso iure testamentum minus solemne, sequitur heredem non teneri ad aliquid praestandum, & ita ex supradictis rationibus eleganter resoluit *Couar. in d. cap. Cum esses a num. 12. cum sequentibus, Gomez l. 3. num. 123. ex Bald. ex l. Cum quis num. 14. Cod. de iuris, & facti ignor. vbi Padilla in d. l. Cum quis num. 10.*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Benedictus Aegidius Lusitan. l. 1. C. de sacrosanct. 2. part. cap. 4. quam multis alijs relatis comprobat *Menoch. quest. 80. à num. 7. vsque ad finem, vbi num. 13.* probat *Innocent. Abbatem Bart. Alciatum, & alios, Fachin. lib. 4. cap. 5. Costa in cap. si pater glossa, in suo testamento, nu. 14. Molin. disp. 81. num. 20. cum quibus est communis sententia, sed cum prima transierunt præceptores nostri ad rubricam de testamentis, quam post *Gutier. secundo Canon. cap. 25. num. 11.* tutiorem, & communem testatur *Cevallos tom. 1. contrar. quest. 71. à num. 9.* qui satis respondent ad leg. & si in utiliter. C. de fideicommissis, & ad l. Non dubium C. de testamentis, & ad l. ultim. Cod. de fideicommissis ad §. final. Inst. de fideicommissor. hereditariis, quibus autores contrariæ sententiæ nituntur, vt per citatos supra videbis.*

456. Tertium notabile, quod ex supradictis colligitur est, quod ille, qui aliquam rem ecclesiæ, seu minoris emit absque solemnitatibus à iure requisitis reclamantibus ipsis minoribus, seu ecclesia tutus non est in foro conscientie. Ratio est, quia hic emptor contra leges mercatur, iuxta regul. qui contra de regul. iuris lib. 6. nec bonam fidem habere potest, prosequitur nouissime *Barbosa in rubrica C. prescriptione 30. vel 40. annorum à nu. 87. Gabriel. Pereira decis. 36. & leges loquentes de solemnitatibus necessarijs in rebus ecclesiarum, & minorum fundatur*

in præsumptione suppositiua fraudis commissæ contra ipsam Ecclesiã, vel minorem, licet in veritate non interuenisset talis fraus, cum tamē posset interuenire, & lex ipso iure irritet tales contractus; sequitur emptorem teneri in foro conscientie rem domino restituere. Maior constat ex omnibus supra dictis, minor ex cap. si quis presbyterorum de rebus ecclesiæ, ibi, (viribus, quanuis à principio nullas habuerit vacuetur) cap. 1. cap. tua nuper de his, que fiunt à prelati cap. 2. versiculo contractus de rebus Ecclesiæ in 6. cum multis alijs *Menoch. casu 172. nouissime Villagut. de rebus Ecclesiæ 2. part. cap. 2. & 3. Castill. de usufr. cap. 54. à nu. 4. Surd. consil. 11. maxime num. 31.* In rebus minorum bene probat rescriptum *Seueri, de quo in l. 1. D. de rebus eorū, quod extensum est per Imperatorē ad res furiosi, secundum l. 2. C. curator. furios. de quo rescripto Menochius casu 171. à principio Caldas in l. Si curatorem, verbo, contractum fecisti, num. 1. & ita in terminis bene resoluunt post *Innocentium in d. cap. quia plerique, Couar. ad regul. Peccatū, 2. part. §. 3. num. 11. Menoch. lib. 1. de præsumptionibus quest. 80. numer. 37. prosequitur præceptor ad Rubricã de præsumption. 1. part. quest. 12. contra Tirag. ad leges connubiales glossa 2. nu. 20. & contra Boer quest. 5. num. 13. & alios, quos isti adducunt; Et deniq; hanc nostram sententiam admittit. *Molin. d. disp. 81. num. 31. & sequenti, licet ipse requirat petitionem ex parte***

parte illius, in cuius fauorē solemnitas fuit instituta, vel introducta, quod & iam verum puto cum multis alijs, quæ ad propositum cumulat *Gonçales in regula 8. glossa 56. nu. 90.* vbi de contractu minoris, & *num. 94.* vbi de solemnitate rei ecclesiæ videndus *num. 48.* vsque ad *num. 109.* faciunt quæ in terminis *Menchac. frequentium. cap. 71. à num. 5.* *Barbos. leg. Sicut Cod. prescriptione 30. à num. 133.*

457. Quartum notabile deducitur ex supra resolutis scilicet omnes leges seu statuta, quæ dant certam formam actibus, supponendo aliquid interuenisse in ipso actu, quod lex vitare intendit, licet in rei veritate non interuenerit, nihilominus statutum, seu lex illa habebit locū in foro cōscientiæ, ita resoluit *Menochius d. quæst. 80. num. 38.* cum *Petro Pechio de testament. coniug. lib. 4. cap. ultimo* ponentes exemplum statuti vetantis, ne maritus aliquid uxori relinquat (supponendo maritum fraudulentis, blanditijs vxoris allicitum fuisse ad tale legatum præstandum:) Nam & si in veritate maritus ex propria liberalitate motus fuerit ad legandum, adhuc tamen legatum vires non obtinebit, iuxta supra dicta, quod in alio exemplo admittit *Couar. in d. regul. peccatum 2. part. §. 3. num. finali,* de Muliere à lege prohibita vendere sine Marito, quod deseruire potest *Ordinationi regia lib. 4. titul. 48.* dum Maritis inhihet alienationem im-

mobiliū, absque expresso consensu vxorum.

Quintum notabile deducitur quid dicendum sit in illa ardua quæstione, quando quis chirographo obligatur sub spe pecuniæ numerandæ, quæ postea numerata non fuit, 458. parsque negligens in repetendo chirographo passa est tēpus elabi, de quo in *l. Generaliter l. In contractibus Cod. non numerata pecun. & in Ordinatione lib. 4. tit. 51.* Vtrum in conscientia teneatur soluere pecuniam in chirographo contentam, dico in hoc sequendam esse communem opinionem negatiuā, post glossam, verbo, negetur, in principio, *Instit. de literarum obligat. quam sequitur Ioannes Faber ibi num. 6.* recipitur per *Felinum in cap. si cautio de fide instrumentorum num. 62.* *Innocentius in cap. quia plerique de immunitate Ecclesiarum,* vbi *Butrius,* & *Abbas num. 18.* post *Bartul. testatur communem Rason. in l. 1. num. 5. D. condit. in debiti,* *Baldus in l. Cum quis columna ultim. C. iuris, & facti ignor. Gom. tom. 2. cap. 6. num. 6.* *Conan. lib. 1. Comentar. cap. 6. num. 11.* *Ægidius leg. Ex hoc iure tom. 1. cap. final. num. 34.* *Alciat. in l. Qui pecuniam column. 1. D. si certum petatur, sequitur Molina de iustitia, disputat. 302. num. fin.* *Menchac. de succession. creat. §. 12. num. 49.* *Costa l. Si ex cautione limitatione 1. numer. 5. & num. final.* *Menoch. lib. 1. de presumptionibus quæst. 80. num. 3. & lib. 3. presumpt. 145. num. 15.* ubi de communi testatur,

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

contra aliam etiam communem, de qua per *Ægidium d. cap. fin. nu. 34.* Confirmatur hæc sententia, non ex fundamento, quod supra relati Doctores adducunt, nempe *ex lege In contractibus Cod. non numerata pecunia*, quam esse fundatam in præsumptione aiunt illi, quæ in foro conscientie non habet locum deficiente veritate, quia iam supra contrarium manet resolutum in præsumptione suppositiua, de qua videtur agi *in d. l. In contractibus*, secundum probabiliorem sententiam, de qua *Costa in l. Si ex cautione fallentia vltim. num. 4. C. illo titulo quem sequitur Menoch. d. præsumpt. 145. num. 2.* sed ex illa potius ratione, quia Imperator in hoc casu voluit occurre inconuenienti, videlicet continuis litibus, quæ semper oriri poterant ex huiusmodi confessionibus, si quocunque tempore opponi posset à debitore de non numerata pecunia, de qua *in d. l. Si ex cautione, & fere per totum illum titulum.* Vnde merito in decisione *459. d. l. In contractibus*, solum denegauit exceptionem priuilegiatam debitori competentem intra bienniū, secundum communem sententiam, per *Costa in d. fall. vlt. nu. 2. Menoch. d. præsumpt. 145. num. 13.* quam vt veriore de iure Cōmuni sequuta est *Ordinatio lib. 4. tit. 51. §. penultim.* sed non denegauit exceptionem, quod pecunia non fuerit numerata, quando Reus illam probare intendit, quam exceptionē perpetuo

concedit Iure consultus *in leg. 2. §. Circa D. doli mali exceptione*, vbi prosequuntur communiter scribētes, & in terminis tradit *Ægidius l. ex hoc iure tom. 1. cap. final. num. 53. ad finem, & num. 54.* quam opinionē in hoc puncto libenter amplector, & secundum hanc sententiam sumus extra terminos obligationis naturalis, vel secundum aliam cōmunem opinionem, de qua *Menoch. vbi supra num. 12. Costa d. num. 2. à principio*, nullo modo admitatur Reus ad probandum exceptionem nō numeratæ, quasi in pœnam suæ negligentie in repetendo chirographo, quo casu cum lex sit pœnalis, licet fundetur in præsumptione suppositiua non obligabit in foro conscientie, ante sententiam, prout iam supra in casu non conficientis inuentarium satis probatum est, conducit ad hoc optimum simile de famulo non repetente salarium intra triennium, secundum *460. legem nostri Regni lib. 4. titul. 32. & leg. Castellæ lib. 4. titul. 15. leg. 9. Noua recopilationis, & ibi Azeuedo in principio*, quæ in odium famulorum, & ad ipsorum negligentiam puniendam fuerunt constitutæ, supponendo ipsos esse satisfactos, quo casu licet eis denegetur actio elapso triennio, nihilominus domini, qui re vera non soluerunt, non remanent in foro conscientie tuti, *iuxta resoluta per Molinam tom. 1. de iustitia disputat. 67. conclusione secunda, Couarru. 2. part.*

part. regula Possessor. §. 11. num. 3.
 & 4. Sanches lib. 7. de matrimonio, dis-
 putat. 37. num. 17. Gutier. ad legem,
 Nemo potest, D. de legatis primo, num.
 487. Valasc. consilio 125. numer. 24.
 Dueñas regul. 6. limitatione 2. Marius
 Giurba decis. 13. nu. 12. post Gammam
 decis. 334. optime insignis Barbosa leg.
 Sicut C. prescriptione 30. à num. 96.
 maxime, num. 100. & 109. qui om-
 nes recte admittunt hanc præscrip-
 tionem denegandæ actionis famulis
 negligentibus procedere, etiã cum
 scientia domini, ex eo, quia lex nõ
 intendit dominis in aliquo favere
 principaliter, sed solum negligen-
 tiam seruitorum punire, denegan-
 do eis personalem actionem, quã
 habebant, ad salarium petendum,
 quod optime constitutum est, &
 iustissime ad abreviãdas lites, quã-
 uis de iustitia earum legũ dubitet
 Gamma dict. decis. 334. Menchac. de
 success. creat. §. 10. n. 33. pater Rebell.
 de obligat. iustitie. 2. part. lib. 14. quæst.
 13. n. 12. & seqq. Orosius in l. Omnes
 populi D. de iustit. & iure num. 78. &
 alij per additionem ad Gammã ubi pro-
 xime, quibus non fauet exemplum,
 de quo Molina ubi supra, scilicet le-
 ges civiles, & canonicas iustissi-
 mas esse, quæ denegant in foro ex-
 teriori actionem ad inquietandum
 emptorem, qui decepit venditorẽ
 intra dimidiam iusti pretij, vt scili-
 cet maior esset reipublicæ tranqui-
 litas, ne tantis litibus perturbaretur,
 Neque obstabit si quis replicet
 de bona fide requisita in quacunq;

præscriptione, iuxta cap. vltimum
 de præscriptionib. cap. Vigilanti eodem
 titul. cum multis alijs, quia ex mē-
 te aliorum Doctorum respondent
 pæceptores varijs in locis cum cõ-
 muni doctorum sententia, de qua
 præscribentes ad d. cap. vltim. Abb.
 num. 11. Felin. num. 2. Paris. num. 8.
 Uranius à num. 12. Paulus in l. 4. §.
 Si viam de vsucapionibus n. 14. Couar.
 d. §. 11. num. 5. Menoch. remed. 15.
 recuperand. num. 189. Molina supra
 Caldas l. Si curatorem, verbo sua facili-
 tate, à num. 76. Gabriel communium,
 titul. de præscriptionibus, conclusione 3.
 & 4. Cevallos com. contra. com. quæst.
 173. versic. contrariam, Fachin. con-
 trouers. lib. 1. cap. 63. versic. 2. sententia
 Menchac. freq. cap. 76. à principio,
 Surdus consilio. 49. num. 50. insignis
 Barbof. in l. Sicut C. præscript. 30. à n.
 22. inquit verum esse bonam fi-
 dẽ requiri in rebus, seu actionibus,
 realibus præscribendis, in quibus
 factum præscribentis requiritur, vt
 dominium transferatur, sed non
 procedere in præscriptione actionũ
 personalium, quæ solum dependet
 à legis dispositione, & autoritate,
 nec aliquod factum præscribentis,
 sed lapsum temporis requiritur, ad
 denegandam actionem in iudicio,
 & foro exteriori, quod in odiũ do-
 minorum negligentium, lex taxa-
 uit, quia in interiori semper præ-
 scribens manebit obligatus, iuxta
 supradictos Doctores, prout etiam
 emptor, qui venditorẽ decepit
 intradimidiam in foro conscientie

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

tenetur ad restitutionem, vt omnes resoluunt ad cap. *Dilecti de empt. & vendit.* vbi vide. Verum est tamen in contrarium adesse aliam communem sententiam, quam refert, & sequitur *Barbosa in d. l. Sicut à nu. 37.* vbi magis communem testatur, quæ forte de iure cōmuni defendi potest quod d. cap. *ultim.* reuocat omnem p. æscriptionē, cū mala fide.

462. Nec contra principalem hanc doctrinam obstabit dicere leges p. æscriptionum inductiuas esse leges p. ænales promulgatas in odium dominorum, qui negligentes sunt in suis rebus recuperandis, & qui per totū vsucapionis spatium passi sunt res suas ab alijs possideri, capit. *Vigilanti de p. æscriptionibus, principium Inst. de Vsucapionibus l. vltima D. pro suo,* quo p. æcipuo moti fundamento *Barbatus in extrauaganti ad reprimendam,* verbo, *denunciationem,* *Ioannes Andreas in regula Possessor, de regulis iuris in 6.* *Alciat,* qui plures refert in leg. *Quinque pedum, in principio, C. finium regund.* audacter resoluunt p. æscribētē etiam post finitam p. æscriptionem, non esse tutum in foro animæ, contra quos scripserunt plures, quos refert, & sequitur *Couarru. in d. regul. possessor 3. part. §. 2. num. 2.* *Molina de iustitia disput. 61. per totam, Menchac illustr. questionem cap. 74. à principio, Bald. Gom. Sott. & plures alij relati per Cenedum 2. part. collectan. 50. numer. 3.* *Gilchemius de p. æscript. 2. p. memb. 1.* *Chaues Lusitanus in opusculo de p. æ-*

cript. 2. part. n. 13. p. æceptores ad rub. de p. æscriptionib. resoluētēs p. æscriptionem cōpletam tutissimos reddere in conscientia p. æscribentes, & constat ex cap. 2. de P. æscriptionibus in 6. & post omnes resoluūt insignis Barbos. l. 2. Cod. de p. æscriptione 30. vel quadraginta, num. 211. Couar. regul. Possessor. 3. part. d. §. 2. nu. 2.

Nec argumētum, aliquid ouincit, quia verius est p. æscriptionem non fuisse primo, & principaliter inductam in odium negligentium dominorum, sed primo, & principaliter in fauorē publicum, ne 463. dominia rerum in incerto essent, & vt aliquis esset litium finis, quanuis secundario attendatur negligentia dominorum, d. principium *Inst. de de Vsucapionibus, l. vnica Cod. vsucap. transform. l. 1. D. de vsucapionibus, l. vltim. D. pro suo, cap. Vigilanti de p. æscriptionibus, Menchac. illustr. cap. 51. num. 9. Conan. lib. 3. Commentar. cap. 15. Donelus de iure Ciuili lib. 5. cap. 5. à principio. Couarru. regul. possessor. 1. part. §. 1. num. 5. Molin. disputat. 2. tract. 2. versic. maior. Gilchem. Chaues vbi supra num. 17. Vnde consequitur leges p. æscriptionem inducentes fauorabiles, minime autē odiosas esse, idq; ex fine principali qui semper attenditur ex l. 1. D. *authoritate tut. vt obseruat. Cuman. in leg. 1. in principio, D. de vsucapionibus, Decius in l. Traditionibus num. 10. Cod. de p. ætis, Menchac. illustrium cap. 55. nu. 11. Couar. d. 3. part. §. 2. n. 3. versic. 2. Molina dict. disput. 61. Guido Papa, quest.**

quæst. 410. Faber. decad. 88. error. 5. ante finem, securosque reddunt præscribentes in foro conscientia, iuxta supracitatos Doctores, contra Bartul. & supracitatos pro sua sententia.

464. Ut igitur reuertamur ad intentum, à quo digressum fecimus, succedit quinta limitatio, quam Doctores admittunt ne hæres ob non confectum inventarium plectatur pænis à iure præfinitis, quædo creditores, & legatarij fatentur non fuisse in hæreditate plura bona, ratio illa est, quia lex, quæ obligat hæredem, ultra vires hæreditarias, fundatur in præsumptione iuris, & de iure; videlicet, quod hæres furatus est multa de hæreditate, ut iã supra probauimus, quæ præsumptio, licet de sui natura reiiciat omnem probationem in contrarium, ut notant omnes Doctores cõmuniter ad cap. Is, qui fidem, de sponsalibus, & in l. ult. Cod. ad Macedonianum l. Antiqua C. ad Velleianum, l. fin. C. arbitriũ tutela, glossa, verbo, præsumptioni, in l. ultima C. quod metus causa, glossa, in Auth. sed iam necesse C. de donat. ante nupt. cum alijs, de quibus M. angilius dicit. quæst. 129. num. 16. Alciatus de præsumptionibus 2. part. in prælud. num. 3. Menoch. qui plures citat, in cod. tractatu lib. 1. quæst. 60. Farinac. in praxi criminali tom. 2. quæst. 36. num. 247. Mascard. de probationibus lib. 3. conclus. 1222. num. 3. attramen partis confessio in cuius fauore 465. re inclinatur præsumptio admittitur.

dummodo materia sit remissibilis per partes, ut per glossas supracitatas, glossa, verbo, scribat, in Authentico de æqualitate dotis §. Aliud, collatione 8. glossa melior de iure, ad hoc, verbo, nullo modo, per textum, ibi, in l. In contractibus Cod. non numerata pecunia, post Abbatem d. cap. Is, qui fidem, de sponsalibus num. 5. Felin. in Rubric. de præsumptionibus num. 11. Alciat. ubi supra num. 4. Couar. de sponsalibus 1. part. cap. 4. §. 1. numer. 3. Menoch. de præsumptionibus lib. 1. quæst. 61. nu. 5. Lusitanus noster Philippus de fictionibus 2. part. cap. 2. in principio, Valasc. de iure emphit. quæst. 7. num. 27. Farinacens d. quæst. 36. nu. 248. Mascard. conclus. 1222. num. 13. Barbos. l. Sicut C. præscriptione 30. vel quadraginta n. 101. qui licet varias rationes adducant, ego tamen puto illam esse principalem, de qua ipsi non curant, videlicet, quod pars, quæ pro se habet præsumptionem iuris, & de iure, confitendo contra præsumptionem videtur renunciare ipsi pro se facienti, argumento l. penult. Cod. de pactis; iunctis his, quæ tradit Bartulus per textum optimum ad propositum, in l. 1. Cod. de his, qui sponte munera publica subeunt. lib. 10. Thuscus tom. 6. litera, P. conclusione. 756. à num. 10. & notant nostri Cononistæ in cap. Cum accessissent de Cõstitutionibus, ubi bene Felin. numer. 28. post antiquiores, Suares de legibus lib. 8. cap. 35. à n. 16. & sequentibus, & ita in terminis hæc nostram limitationem scripsit Baldus in l. Filium, quem habentem Cod. familia

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Familia hercisc. nu. 10. Alex. column. 1. in l. final. §. Etsi prefatam Cod. iure de liber. Paul. in leg. In ratione 11. §. Quod vulgo, num. 6. D. ad leg. Falci- diam, Alex. iterum in l. 1. §. Si is, qui quadraginta D. ad Trebellian. nu. 2. vbi Ripa, num. 8. Iason. in d. §. Etsi prefatam num. 2. à principio, quibus libenter assentior nec contradito- rem inueni.

466. Sexta limitatio, quam Docto- res excogitant ad supradicta, est, ne procedant in successoribus ano- malis, id est in illis, quibus lex de- fert bona ex aliqua causa, prout in casu, quo bona addicuntur seruis causa libertatum tuendarum, secū- dum edictum *Diui Marci*, de quo in principio, *Instit. de eo, cui libertatis causa bona addicuntur l. final. Cod. de testament. manumiss. leg. 2. & 3. D. de fideicommissarijs libertatibus, l. Quod Diuo Marco 50. D. Manum testa- mento*, qui fuit nouus modus succe- dendi, a *Diuo Marco* adinuentus in fauorem libertatum; nam cū esset necessaria ad legata, & libertates conseruandas aditio hæreditatis, iuxta multa iura expressa, *l. Si Ne- mo D. de testamentaria tutel. l. Eam, quam Cod. de fideicommiss. l. Proxime D. de his, quæ in testamento delentur, & in libertatibus loquentes textus in l. 2. & 3. & in l. Si iure C. de testamen- taria Manumissione l. 2. Cod. Si quis omissa causa testamenti*, alias non adita hæreditate, legata, & liberta- tes corruebant iuxta supracitata iu- ra, multa adducit *Peregrinus in arti-*

*culo 2. num. 12. post glossam, & Bartol. in l. Ille à quo 13. §. Si de testamento, D. ad Trebellianum per textum ibi, ex- cellenter Donelus in d. leg. Eam, quam num. 6. quod intelligitur in hæredi- tatibus directe datis, non autem in repetitis à venientibus ab intestato, clausula codicillari adiecta in testa- mento bonisq; obliq; relictis, quia 467. hoc casu legata, & libertates possūt peti à venientibus ab intestato, d. l. Eam, quam, & est demente Do- ctorum *Duareni lib. 2. disputat. cap. 5. & omnium præstantissimi Goueani variarum lib. 2. cap. 1. Fachin. lib. 6. controuersiarum, cap. 97.* quibus non relatis bene profequitur *Peregrinus dict. articulo 2. num. 15. & sequenti- bus, post Bald. & Iason. Padill. in d. leg. Eam, quam*, quod priuilegium addicēdi scilicet bona, causa seruā- darū libertatū seruo, vel extraneo concessum, extēdunt Doctores ad legata pia, vt ex *Bartolo, Fulgoso, Immol. Cuman. & alijs antiquioribus*, comprobat *Iason. num. 19. in d. leg. Eam, quam, Succinus lib. 1. cons. 116. nu. 25. Tiraquel. de priuileg. pia cau- se priuilegio 33. & 76. quos sequit. vt Peregrin. d. artic. 2. num. 35. Couarru. in nostro cap. Raynaldus §. 3. num. 24. & 26. & 28. Surd. de alimentis tit. 8. priuilegio 12. à numer. 6. quæ aditio bonorum, solum fuit à *Diuo Marco* de nouo instituta libertatū seruāda rū causa, contra ordinarias iuris re- gulas, de quibus supra, vt post alios bene obseruat *Pichardus in d. princi- pio Instit. de eo, qui libertatis causa bona addicun-***

addicuntur num. 19. in principio, & fuit de mente *Nynsing.* ibi numer. 1. verbo *libertatum*, quæ bonorum addictio saluat, & conseruat solum legata libertatū, iuxta supra dicta, minime autem cætera legata à testatore relicta, quod probatur ex eo, quia, cū fauor ibi sit concessus solum libertatibus, non potest extendi ad alia legata, de quibus constitutio *Diui Marci*, non meminit, contra regul. quod ob gratiam alicuius de regul. iuris lib. 6.

Neque obstat contra hanc resolutionem, Ratio expressa à *Iustiniano*, in §. *Hoc rescripto Inst. illo titul.* & in d. l. 4. *D. de fideicommissar. libertatib. cum alijs*, scilicet additionem esse inuentam in fauorem testatorū, qui fauor videtur æqualiter dari in conseruanda voluntate testatoris, circa cætera legata, sicut circa libertates, nam *Respondeo cum Pichardo* in d. princio n. 21. & sequenti, fauorem testatoris in hoc casu non considerari, quoad respectum conseruandi famam, & honorem testatoris, cui apud antiquos maximæ erat ignominia decedere sine hærede, vt ex pluribus *Iure consultorū* locis, & ex *Seneca*, *Simacho*, *Cicerone*, bene comprobatur *Pichardus* in d. §. *Hoc rescripto*, numer. 2. & 3. sequentibus. Est autem de necessitate additionis, vt fiat cautione præstita cum fideiussoribus, vel pignoribus captis sufficientibus ad omnia debita soluenda, vt ex mente *Bartoli*, *Iason*, *Alexand. Felin.* *Tiraquelo*, *Menochio*

comprobat *Cinothim* nu. 5. d. principio, *Morla* in emporio titul. 8. quest. 1. nu. 20. *Pichard.* vbi supra num. 23. & deducitur ex mente *Barbos.* ad l. *In omnibus D. de iudicijs* nu. 47. ex quibus consequi videtur, quod cū isti hæredes, quos anomalos vocamus, non acquirant hæreditatē, ex dispositione testatoris, non tenebantur, nisi eatenus, quatenus hæreditatis vires supplebant, vt contra multos tradit *Menchac.* de successione §. 16. num. 6. quem refert, & sequitur *Pichardus* in d. principio, nu. 66. allegando ad hoc textum in l. 4. §. *Item videamus D. de fideic. libertat.* qui textus meo iudicio nō probat opinionem supradictam, quinimo probat contrariā, determinat enim ^{471.} *Iure consultus* hæredem, cui libertatis causa bona addicuntur sub idonea cautione, in forma rescripti *Diui Marci*, non esse conueniendū hæreditarijs actionibus, sed solum ex cautione, quam præstitit de soluendo creditoribus, Ratio decidendi manifesta est, cum enim hæreditas delata non fuerit ipsi hærediscripto ex testamento, merito decidit textus nō hæreditarijs actionibus, quibus nouus successor obnoxius non est, sed solum ex cautione esse conueniendum, & sic non decidit istum successorem nō teneri ultra vires hæreditarias, vt *Menchac.* & *Pichard.* opinantur, sed potius probat ipsos non esse hæredes, & vt ipse tales cōtra eos non competere actiones hæreditarias, quia

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

quia si hæreditariæ actiones competere, frustra requireretur cautio, argumento, *l. Hæc stipulatio §. Diuus D. vt legatorum, seu fideicom. nomine caueatur*, & sic merito decidit Vlpianus ipsos solum esse conueniendos ex cautione, quia non est inter istum successorem, & defunctum, ille quasi contractus, qui obligat hæredem scriptum ad eundem testatoris hæreditatem, ad legata soluenda, *iuxta §. Hæres Instit. de obligationibus, qua ex quasi contractu, Costa cap. si pater, glossa, Trebellianica, num. 9. & 10. & gloss. deferuntur, nu. 4. Menchac. de successione creatione §. 17. num. 49. & §. 1. num. 26. Caldas l. Si curatorem, verbo, hunc contractum seruari, num. 3. Donel de iure Ciuili lib. 15. cap. 14. versiculo, hoc modo, vnde consequitur necessario quod si hæreditariæ actiones competere aduersus istum successorem, ipse teneretur ultra vires hæreditarias, prout supponendum est teneri ex cautione; nam cum hæreditas repudiata proponatur ab hærede scripto, supponenda est nō esse soluēdo respectu creditorum, alias autem præsumendum est hæredem scriptum illam adijisse, saltē ex commodo Falcidiæ, vt bene inuenti constabit. Ex quibus omnibus sic discussis, bene deducitur nostra limitatio supraposita, scilicet successorem istum, cui libertatis causa bona addicuntur, non teneri ad confectionem inuentarij, Ratio palam est ex supradictis: nā*

talis successor solū tenetur ex cautione ad debita, siue intra, siue ultra hæreditarias vires, ac proinde inuentarij confectio, quoad hunc effectum, nihil operari potest, ideo tanquā quid inutile, & otiosum omititur, quoad legatarios etiam, & fideicommissarios minus facit, quia legata per additionem bonorum non conseruantur, iuxta iura supra citata, & in terminis hanc nostram limitationem ponit *Ias. in l. vltima §. Et si præfatam num. 2. Cod. iure deliberandi, ex Angelo, in leg. 1. §. Hæc stipulatio num. 46.* vbi ad alios similes exendit, quanuis immerito dubitet *idem Iason. d. num. 2. versicul. 3.* per textum in *d. principio Instit. de eo, cui libertatis causa bona addicuntur, ibi (si idoneè creditoribus caueris, &c.) quasi velit Iason.* quod si hæres iste anomalus, de quo loquitur titulus ille, inuentarium fecerit, non teneatur ultra vires hæreditarias, si autem illud nō fecerit, tunc teneatur, aduertere nanq; debuisset *Ias.* ad supra tradita, scilicet per illud rescriptum *Diui Marci*, solum conseruari libertates, non autem cætera legata, cautionem vero esse interpositam ad satisfactionē omnium debitorum, ad quæ successor obligatur per rescriptum, & ad hunc effectum illā requirit idoneam, etiā casu, quo ipsa debita superent hæreditarias facultates, nec inuentarium quoad hoc potest aliquid utilitatis affere, vt male existimauit *Iason. supra dicto versiculo 3.*

Septimam

473. Sep. imam limitationem ad supradictam regulam adducunt Doctores, quando ecclesia vel aliqua causa pia hæres instituta proponitur: nam propter omissum inventarium, nec ideo tenentur ultra vires hereditarias; Pro qua primo facit textus in l. 1. §. An bona D. de iure fisci, ubi in fisco deciditur, quod si inventarium non fecerit, non tenetur ultra vires hereditarias, ergo idem admittendum est in ecclesia, quæ fisco æquiparatur, iuxta l. ult. Cod. de sacrosanct. ecclesijs Euerard. in suis locis legalibus, loco de fisco ad ecclesiam. Peregrin. de iure fisci lib. 6. titul. 2. à num. 3. & sequentibus, glossa, in l. 1. C. de iure fisci lib. 10. & in l. Imperatores D. de re iud. Secundo pro hac parte facit; nã leges, quæ constituunt, ut hæres omittens inventarium teneatur ultra vires, fundatur in præsumptione, ut supradiximus, dicto §. Si vero non fecerit, in Authentico de hered. & Falcidia; nempe hæredem non facientem inventarium subripuisse res hereditarias, sed hæc ratio cessat in ecclesia, ergo cessante ratione, ecclesia non tenebitur ultra vires, quia ecclesia est cultrix iustitiæ, & in ea non est præsumendum aliquid sinistrum. Tertio expendunt Authent. sicut, C. de sacros. Eccles. ubi probatur non posse ecclesiæ quicquid acquiri, ex quo fiat eius conditio deterior; per quæ fundamenta hanc partem sequuntur communiter Doctores Bartol. l. 1. Cod. de sacrosanct. Eccles.

nu. 46. Baldus l. fin. in principio Cod. de iure liberandi, Abbas consl. 73. nu. 10. Felin. qui fatetur. communem in cap. de quarta de præscriptionibus n. 7. Aretin. & Alciat. in Rubrica de acquirenda, notat Fachin. lib. 6. controu. cap. 20. Valasc. consult. 52. num. 47. ubi ait hanc esse apud nostrates sequendam, in consulendo, & iudicando, propter Bartuli auctoritatem Ordinatio lib. 3. titul. 64. §. 1. sequitur Ægidius Lusitanus l. 1. part. 5. §. 1. num. 27. C. sacros. eccles.

Sed contraria sententia magis communis est, gloss. verbo, patiaris, in cap. 1. de testamentis, sequuntur post Immol. Butrium, & Barbatia, Couar. 474. in eodem cap. 1. nu. 14. ubi illam singularem appellat, cum Iason. l. ult. §. fin. Cod. de iure deliberandi, Molina de iustitia disp. 217. num. 2. versiculo, contrariam. Corneus in d. leg. ultima, columna 6. Valasc. d. num. 47. Fechinus d. cap. 20. Fundamenta huius opinionis sunt, quia licet de iure Cod. Imperator in l. ultima Cod. de iure deliberandi solum milites excipit, ut & si non fecissent inventarium nõ tenerentur, ultra quam facere possunt, tamen postea in d. Authentico, §. Quia vero, nullam personam excipit, ut patet ex verbis ibi (Sanctimus eam obtinere in omni persona, siue privata, siue militari, siue sacerdotali, siue imperiali, siue alterius cuiuslibet,) & ita generalem constitutionem edidit, per quam constituit omnes siue privilegiatos, siue non privilegiatos teneri ad conficiendum inventarium,

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

tarium, sub pænis ibi scriptis, ac proinde ecclesia etiam debet sub tā ampla constitutione comprehēdi, quod adeo verum est, prout credit *Fachineus d. cap. 20.* vt scribat gratis moueri cōtrouersiam super hac questione.

475. Et quantunuis *Couar. d. num. 14.* cum *Alexād. & Cumanō*, quos refert, hanc cōtrouersiam componere nitatur, cuius conciliatio, nequaquā admitti potest retinēda est hęc secunda affirmatiua sententia, nā cum leges ciuiles loquentes circa inuentarium specialiter approbentur per nostrum textū, nec aliquis locus detur, per quem ecclesia hæres instituta ab hac obligatione eximatur, consequens est necessarium, ecclesiam subijci pænis non conficientium inuentarium, licet contra negligentiam circa hoc cōmissam restitui possit iure minoris, quo fungitur *cap. 1. cap. auditis de restitutione inter integrum*, glossa & *ordinarij in d. cap. 1.* vbi post antiquiores *Berous num. 3.* *Mantua numer. 4.* *Bernard. & Salzed. regul. 219.* *Menchac. frequent. cap. 9.* *Cald. l. Sicuratore, verbo minoribus à num. 60.* *Molina disput. 574.* à principio, *Sforcia Oddus de restitutione in integ. quest. 3. artit. 4.* *Mandosius in repet. d. cap. 1.* argumento eiusdem nouellæ de hæredibus, & *Falcidia, §. Pupillis*, vbi pupillis minoribus hæc restitutio cōceditur, si eius tutores negligenter se gerant, circa inuentarij confectio- nem, quicquid dubitet *Cornelius in d.*

47. *l. vltima*, pupillis in hoc casu competere restitutionē, cum certum sit ipsos nullum delictum in hac aditione committere, si autem aliqua sit suspicio furti cōtra tutores, salua manet actio immediato successor- ri, vt contra illos ex facto experia- tur, alias autem pupilli, & minores ex facto tutorum grauarentur con- tra regulam nō debet de reg. iur. lib. 6.

Nec contra hanc nostram sen- tentiam obstant fundamenta pri- mæ supra adductæ; nam ad primū 476. *de text. l. 1. §. An bona satisfit*, vt in- fra dicemus, textum illum non lo- qui de fisco succedente in bonis cum qualitate hæredis, nam si tan- quam hæres succederet, procul du- bio teneretur conficere inuenta- rium, alias subiiceretur pænis *d. §. Si vero non fecerit*, vt probat *d. §. Quia vero, ibi (siue imperiali)* sed potius agit de bonis, quæ deueniunt ad fiscum tanquam vacantia, vel confiscata, quo casu non tenetur ad confectio- nem inuentarij, vt in terminis scri- bit *Peregrinus de iure fisci lib. 5. titul. 1. num. 64.* *Valasc. d. consult. 52. num. 46.* *Ceuall. commun. quest. 822.* à principio vsque ad num. 18. *Farinac. in practica quest. 25. num. 183.* *Sanch. in decalogum lib. 2. cap. 22. num. 83.*

478. Nec obstat secundum argumen- tum, quia licet plures Doctores ne- gent *d. §. Si vero non fecerit*, non fun- dari in præsumptione, vt per *Gregor. Lopez d. l. 10. titul. 6. part. 6.* *Molina disput. 217. num. 12.* sed potius fun- dari in consensu hæredis aduentis hære-

hereditatem, verba autem, *d. §. Si vero*, magis inducere causam impulsivam, propter quam insimul, & bonū publicum Imperator decedit, nō facientem inventarium te-
 477. neri ultra vires hereditarias, quia ultra quam quod verius est *d. §. Si vero*, fundari in præsumptione, ut supra ostensum est, adhuc in illo sensu, verius dicendum est Ecclesiā non reperiri exceptam ab illa regula, quia lex generalis, etiam causas privilegiatas comprehendit, *Vulgaris text. in l. In fraudem §. finali in fine D. de militari testamento*, plures supra, habebit tamen ecclesia auxilium restitutionis contra negligentiam praelati, ut supra diximus. Tertium fundamentum *de Authentica sicut Cod. sacrosanct. eccles.* facile tollitur, si dicas textū non loqui de successione testamentaria, in qua generalis est regula illa, de qua supra, sed loqui de cōtractibus, in quibus iubet ne detur possessio sterilis aut inutilis ecclesie, sed quid inde ad nostram quæstionē, ut in terminis scribit *Fachin. d. c. 20. versic. respōdeo*.
 Octavam limitationem affert *Iason. supra citato loco, versic. 6. limita*, in fisco, qui, ut ipse inquit, non te-
 478. netur facere inventarium secundum communem Doctorum sententiam de qua *Bartul. in l. 1. §. An bona D. de iure fisci, Bald. in l. ult. C. de iure deliberandi in principio quæst. 4. & 6. Paulus, Cynus, & Angelus, quos ibi refert Iason. n. 1. Rolandus à Valle de confectioe inuent. part. 1. §. undeci-*

mo quaro, & expresse tenet *Peregr. de iure fisci lib. 4. tit. 1. n. 3. Valasc. d. n. 46.* Verum licet superior sententia cōmunis sit, quæ indistincte admittit fiscum nunquā teneri facere inventarium, tamen ego dubito de hac sententia, prout fecit *Iason. in d. l. ult. in principio n. 1. Fachineus controu. lib. 6. cap. 21.* & ut clarius procedamus in nostra resolutione, supponendum est, apud omnes vtriusque iuris Doctores Certissimum
 499. esse, fiscum vno de tribus modis posse succedere in bonis alicuius; primo, quādo ipse fuerit institutus; secundo, quando bona fuerint vacantia, ex eo, quia defunctus, vel omnino caret heredibus, vel institutus, & proximiores nollunt adire hereditatem, ut bene probat *glossa ab omnibus recepta in l. Ex facto §. fin. D. ad Trebellianum*, & titulus *de bonis vacantibus lib. 10. vbi Cuiacius ex l. ult. D. successorio edicto probat Faber. dec. 45. err. 5. n. 5.* Vel denique succedit fiscus auferendo bona ab indignis, propter delictum ipsorum, vel si alio modo trāseunt in fiscum bona alicuius scilicet propter delictū ipsius in eius vita, qui modus non est propria successio, sed magis priuatio in vita delinquentis, ut apud *Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 60. Barb. l. Si constante §. fin. n. 19. & n. 7. ad finem, post glossam ult. cōmuniter receptā in l. Inter eos 52. D. de fideiuss. Surd. de alimentis tit. 8. privilegio. 59. num. 1. quos sequitur Thomas Sanchez in decalog. lib. 2. cap. 14. num. 4. & 5.*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

De hoc casu non est nostra contē-
tio, quia cum fiscus in hoc casu nō
sit hāeres, nec repræsentet defunc-
tum, *l. Quoties in fine D. de nouatio-
nibus*, leges pænales latae contra nō
facientes inuentarium illum non
comprehendunt, argumento *l. 4.
§. Toties D. de damno in fact.* nec te-
nebitur ultra vires bonorum con-
fiscatorum, ita tenent communiter
Doctores, vt per *Clarum in §. final.
quest. 78. num. 30. vbi additio n. 167.
Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num.
64. Cenall. commun. contra commun.
question 822. tom. 3. num. 13. Farin.
tom. 1. praxis criminal. quest. 25. nu.
13. & sequenti Sanchez dict. lib. 2. cap.
22. num. 33.* Restat ergo videre de
alijs tribus, de quibus supra, in quo-
nam ipse teneatur, & quanuis su-
prapōsita communis sententia in-
distincte existimet fiscum, nun-
quam teneri ad confectiōem in-
uentarij nos tamen cum *Iasone*, &
Fachineo vbi supra, contrarium pu-
tamus in primo casu, quo ipse fue-
rit hāeres institutus ad quod habe-
mus textum expressum, qui cauil-
lari non potest, nec contrariæ sen-
tentiaē auctores aduertere, *in d. Au-
thentico de hered. & falcidia §. penul-
timo. ibi (Sancimus in omni persona,
sive priuata, sive militari, sive sacerdo-
tali, sive imperiali, sive alterius cuius-
libet)* ex quo textu manifestè dedu-
citur Cameram imperialem, idest
fiscum hāredem institutum teneri
ad confectiōem inuentarij, sub
pænis ibi præscriptis, prout bene

comprobat verbum illud, *ibi, in om-
ni persona, & ibi, Imperiali*, quæ pænæ
non solum respectu creditorum,
sed etiam respectu legatariorum in
hoc casu optime procedent, quibus
legata conseruantur, vt per *Iason. &
Fachineum supracitatis locis.*

Tota controuersia consistit in
perquirendo, vtrum fiscus si succe-
dat in bonis vacantibus, teneatur
facere inuentarium, & in simul tol-
uere legata, quam quæstionem exi-
stimo versari extra termines pæna-
rum, de quibus *in d. Authentico de
hered. & Falcid.* quas tunc solū ha-
bere locum dico, quando quis hæ-
reditatē accipit ex testamento, siue
in scriptis siue nuncupatiuo, vel ab
intestato grauatus ita vt habeat
pro sua parte mētem defuncti, sal-
tem tacitam, argumento *l. Conficiū-
tur D. de iure Codicillorum* prout be-
ne videtur probarē *d. Authentic. §.
Sancimus, ibi (fiat igitur inuentariū
ab heredē, &c.)* & multoties repeti-
tur in discursu illius §. & in hoc ca-
su vera est communis suprapōsita
sententia, cum fiscum à conficien-
do inuētario de obligat, ex eo, quia
licet fiscus succedat in bonis defun-
cti, non succedit tāquam hāeres, sed
tanquam vniuersalis successor, vt
cōstat ex toto tit. *C. de bonis vacatibus
lib. 10. Platea in l. 1. illo tit. n. 10. Im-
mola in l. liber. homo §. pen. n. 9. de hæ-
redibus instituend. vbi dicit fiscū esse
successorē bonorū & non persone,*
*Cuiac in notis ad illum titulum Gom. l.
8. n. 25. Peregr. de iure fisci lib. 4. tit. 3.
Cabad.*

482. Cabed. 2. part. decis. 51. à principio. Deinde confirmabitur hæc opinio ex resolutione alterius, quæstionis. Vtrum scilicet, fiscus, qui successit in bonis vacantibus teneatur solvere legata à defuncto relicta in testamento, ex quo hæreditas adita non fuit? In qua quæstione duplex reperitur communis, altera affirmatiua, quam tenet Baldus, in leg. *Eam, quam num. 5. C. de fideicommiss. Salycet. in l. vnica §. penult. C. de caducis tollend. num. 39. Alexand, Cornuus, & alij ex quibus dicit communem. Padilla in d. l. Eam, quam num. 58. refert Pichard. in dict. principio. de eo cui libertatis causa, &c. num. 52, sequitur, & acriter pugnat pro illa Fachin. controuers. lib. 6. cap. 22. per totum, cuius opinionis sunt fundamenta ordine sequentia. Primum est leg. *Recusare 6. §. Si fisco D. ad Senatus consultum Trebellian*, vbi Vlpianus sic dicit. *Si fisco vacantia bona deferantur, nec velit bona agnoscere, & fideicommissario restituere, æquissimum erit, quasi vindicauerit sic fiscum restitutionem facere*, ex quo textu aperte colligitur fiscum succedentem in bonis vacantibus teneri persolvere fideicommissum, alias vt adeat potest cogi, vt fideicommissum sustineatur. Secundum detrahitur ex *l. Quidam testamento 99. §. Quoties D. delegatis 1.* vbi Iulianus sic habet (*Quoties lege Iulia bona vacantia ad fiscum pertinent, & legata, & fideicommissa præstatur, quæ præstare cogetur hæres à quo relicta erant*) vbi etiã*

fiscus succedens in bonis vacantibus tenetur præstare legata à testatore relicta, tanquã quilibet alter hæres. Tertium ex *l. vnica §. penult. C. de caducis tollendis ibi (tantum enim nobis superest clementia, quod scientes etiam fiscum nostrum ultimum ad caducorum vindicationem vocari, tamen nec illi peperimus, (vbi glossa, verbo, peperimus, scribit bona transire ad fiscum suo onere, ita vt fiscus adstringatur ad solutionem relictorum. Quartum de text. in l. Filius famil. 117. §. Qui intestatus, D. de legatis primo, vbi Martianus constituit posse testatorem fideicommitendo fiscum grauare si ad ipsum bona vacantia pertineant. Quintum est desumptum ex multis Iureconsultorum locis, quibus generaliter deciditur, quod si bona caduca ad fiscum perueniant, in ipsum transibunt actiones, leg. *Cum fisco D. ad Syllanianum, l. Dicitur D. de iure fisci, l. Etiam C. ad legem Falcidiam, leg. Marcellus §. final. D. ad Senatus consultum Trebellianum, leg. 2. §. Si fidei D. Si quis aliquem testari prohibuerit, facit textus, in leg. In factis 59. D. de condit. & demonstrat. §. Fiscus. Ultimo facit, quia licet fiscus bona vacantia non acquirat, tanquam hæres, nihilominus tenetur ad onera hæreditaria, vt videtur probare Barbof. leg. *Si constante §. final. num. 8. à principio, late Gracianus forens. tom. 4. cap. 423. à num. 14. per text. in l. 2. Cod. ad legem Iuliam de Vi publica l. Non possunt. 18. D. de iure fisci, & ideo di-***

De vna & altera quarta deducēda vel nō,

citur habere petitionē hæreditatis, per textum in l. Item veniunt 22. §. ait Senatus versic. idem vacantia D. petitione hæreditatis.

483. Ex diametro tamen stat altera communis sentētia contraria, quæ negat fiscum succedentem in bonis vacantibus teneri ad per solvenda legata, excepto casu, quo auferat ab indigno, quam opinionem ex antiquis tenet Paulus n. 5. Iason. nu. 13. in d. l. Eam, quam, communem dicit Ripa in leg. Ex facto §. Ex facto n. 6. D. ad Senatus consultum Trebellianum Clarus §. fin. quæst. 78. nu. 28. versic. sed an teneatur fiscus, Peregr. de iure fiscilib. 4. tit. 3. n. 26. Farinac. tom. 1. quæst. 23. à nu. 186. & in fragmentis criminal. titul. fiscus quando succedit in bonis vacantibus n. 20. Meneses vbi supra, Azeved. ad l. 1. titul. 4. lib. 5. recopilationis num. 141. Spino in speculo testamentor. glossa 33. num. 16. Pichard. in d. principio Inst. de eo, cui libertatis causa bona, &c. Peregr. iterum de fideicommissis articul. 2. nu. 40. pro qua sententia (cui tanquam probabiliori adhæreo) faciunt sequentia. Primum, generalis regula quæ iam supra tacta est, scilicet hæreditate non adita, legata corrue d. l. Eam, quam, l. si Nemo D. de regul. iuris, l. Si nemo D. de testamentaria tutela cū multis alijs, de quibus Costa cap. si pater glossa, legavit, num. 11. Pichard. in d. principio num. 2. quæ regula limitata non reperitur, in casu, quo fiscus bona vacantia acquirit: igitur, &c. Secundo expenditur solida ratio,

quia ille, qui succedit in bonis vacantibus non dicitur succedere in hæreditate, nec dicitur hæres, vt per Ripam d. num. 6. Abbas in consil. 34. Pichard. num. 56. Spino dict. num. 13. Barbof. d. l. Si constante §. fin. n. 7. in fine, & 8. ergo sequitur quod cum non sit hæres legata adimplere minime obligetur, argumento textus in l. quoties in finalibus verbis denouat. vbi euanescit obligatio nouationis quando non est persona quæ obligetur; Tertio adducit Pichardus vbi supra num. 50. textum, quem singularem dicit, in l. Si constante §. fin. D. soluto matrimonio, vbi insignis Barbof. nu. 28. ex quo clare deprehenditur quod fiscus non succedit in instantia, ex eo, quia non est hæres; Quarto ponderant Doctores pro hac parte textum in leg. Quod Diuo Marco D. manumissis testamento, ibi (alioquin vacantibus bonis fisco vindicatis, non habere locum constitutionem, aperte cauetur) iuncto text. in l. 4. §. Eadem constitutio D. de fideicommiss. libertatib. (ibi eadem constitutio prospexit, vt si fiscus bona admisserit aque libertates competant) ergo siue iaceant bona fisco aspernente, siue agnouerit Constitutio locum habet; Cæterum, si alia ratione agnoscat, apparet, cessare debere constitutionem, quare & si caducis legibus bona de lata sint idem erit probandum, ex quibus decisionibus constat, bonis delatis fisco, vt vadantibus libertates non deberi, cōstitutionem: quæ Diui Marci cessare, in hoc casu, quanuis nō repudiante

484. diante hærede scripto, vel fisco bona addici possunt ad conseruandas libertates, ex edicto *Diui Marci*, vel etiam quando fiscus agnouit tanquam hæres, quia tunc etiam conseruantur libertates, tamen si bona vacantia fisco deferantur libertates corruēt, nec edictū *Diui Marci* in hoc casu procedit, quicquid illorum iurium sensum peruertere insudet *Fachineus dict. cap. 22. in fine* quia ad ipsius cogitationē eneruanda, ego cōsidero optimū simile de *l. 1. §. Si proponatur D. si quis ommissa causa testamēti*, ubi si quis fuerit institutus, & sibi ipsi substitutus, potest omittere institutionē, & acquirere ex substitutione, non ex eo, quod substitutio sit valida, quia cōtrariatur *regula leg. vltima §. 1. D. de vulgari, de qua Zazius lib. 2. singul. cap. 9.* sed ex altero capite, scilicet, quia testator illum hæredem, Secundo loco instituendo videtur ei tribuere facultatem, vt possit omittere primam institutionem, in qua erat grauatus legatis, & acquirere ex secūda, in qua sine grauamine fuit substitutus, propterea quod ratio incidendi in illud edictum, si quis ommissa causa testamēti, tota consistit in voluntate testatoris, qui potest tribuere facultatem hæredi, vt relicta causa testamenti, acquirat ex alia absque eo, quod incidat in edictum, *leg. Quia autem 6. versic. plane D. illo tit. si quis ommissa causa, &c.* Sic etiam cum ratio conseruandarū libertatum tota

pendeat a facultate, & dispositione iuris, quod continetur in rescripto, & constitutione *D. Marci*, qui de nouo contra regulas iuris censuit in fauorem libertatum, vt bona addici possint cuiunque velit libertates prestare, & debita defuncti persolvere, eandem dispositionem in fisco admittendo, quasi ordo sit, preferendos hæredes ab intestato, qui libertates prestare cogetur post edictum *Diui Marci*, quasi ab ipsis repetita, si autem ipsi noluerint, tunc fiscus potest alia bona sibi addicere, qui in hoc extraneis, vel etiam seruis præferetur *d. §. Eadem constitutio in 1. part.* qui si negligat talem ad dictionem bonorum, nec inueniatur, qui velit bona sibi addici, in forma constitutionis *Diui Marci*, qui si inueniatur semper fisco præferendum puto, quando non ex aditione, sed tanquam vacantia bona prætendit, sed si nemo appateat, qui sibi bona velit addicere, tunc potest fiscus, illa bona non addicta, sed vacantia acceptare, quasi hoc possit efficere ex tacite mente rescripti, nec in hoc casu cōstringetur ad imponendas libertates, & hic est proprius sensus *d. §. Eadem constitutio, iuncto textu in leg. Quod Diuo Marco, 50. D. manum. testamento, & in l. vltima, & in l. 6. C. testament. Manumis.* & per consequēs minus erit obligatus fiscus ad præstationem legatorum, in quibus cessat fauor ille, qui pro libertate facit, prout bene cōtendit hæc

De vna & altera quarta deducēda vel nō,

magis communis sententia, quam sequor, pro qua etiā cito Gothofred. in not. ad §. Eadem constitutio litera, N. & fuit de mente glossa ibidem, quanuis Pichard. in d. principio n. 60. hanc resolutionem impugnare cōtendat, & quod fiscus semper teneatur ad libertates præstandas, quod falsum est ex proxime dictis, in casu, quo fiscus bona nō addicta, sed vt vacantia capiat. 484
Qua retenta satisfaciamus, necesse est, contrariæ argumentis. 487. Ad primum de rext. in dict. §. Si fisco, bene satisfacit magis communis, quam sequimur, sententia, vt procedat in casu, quo ipse fiscus, hæreditatem aufert ab hærede, vtppote indigno, ex eo, quia non vendicauit mortem defuncti, in terminis leg. 1. Cod. de his, quibus, vt indignis, quam praxi receptam apud nos testatur Gamma decisio. 3. num. 7. vbi optima additio, prosequitur Donelus in leg. Etiam numer. 1. Cod. ad legem Falcidiam. Clar. §. final. quæstion. 79. numer. 8. Peregrin. de fideicommiss. articul. 11. num. 122. Castillo de Usufruct. cap. 40. Faber. de error. decad. 38. error. 10. & sic nihil mirum, si fiscus teneatur ad solationem legatorum, prout contendit supraposita sententia, Iason. Rip. & alij, per Peregrin. dict. articulo 2. numer. 40. qui intellectus bene deducitur ex litera, & visceribus dict. §. Si fisco ibi (quasi vendicauerit,) ex quibus colligitur fiscum quasi vendicantem mortem

defuncti abstulisse hæreditatem ab eo, qui se fecit illa indignum, in non vendicanda morte testatoris; Nec contra hanc interpretationem obstabit replicatio, quæ potest fieri de illis verbis, ibi (bona vacantia) quasi hæc verba non verificentur in bonis occupatis per hæredem, licet postea ab illo auferantur, quia vt ait Iason. Castrens. Bart. in dict. §. Fisco post glossam primam ibi, in primo intellectu, scilicet ibidem dici vacantia bona de iure, quanuis de facto occupata essent per heredem indignum, & in hoc sensu bene accomodantur supradicta verba? Ad secundum fundamentum, de leg. Quidam testamento §. Quoties D. de legatis primo. satis respondet glossa prima ibi verbo, præstantur, dum sentit textum esse intelligendum secundum tenorem iurium concordantium, quæ allegat, scilicet quando fiscus aufert hæreditatem ab indigno, per cuius existentiam, confirmantur legata à testatore relicta, quem intellectū sequitur Iacobus de Arenis. Bartul. vt refert Paulus in principio, quanuis ipse sibi magis placere dicat esse speciale in fisco, vt teneatur ad præstationem legatorum, licet hæreditas non fuerit adita per hæredem scriptum, prout existimat prima sententia, quam non approbamus; Et potest confirmari prædictus intellectus, ex eo, quia dict. §. Quoties, supponit legata iam esse debita ab hærede scripto

484

488

489

scripto, iuxta verba illa ibi (*quæ præstare cogeretur hæres à quo relicta erat*) sed melius textus ille potest intelligi, vt procedat in suo casu, nempe, attento tempore illo antiquo, quo bona fisco deferebantur, quando hæres non erat in rebus humanis, tempore delatæ hæreditatis, etiam legata, si legatarius deceisset, quod dicebatur bona deuenire in causam caduci, ex leg. Iulia, & Papia, de qua fit mentio in dict. §. Quoties, & in leg. Unica §. Hoc videlicet, & in §. In primo Cod. de caducis tollendis, quo tempore attento bona deferebantur fisco cum onere soluendi legata, nec ad alios hæredes ab intestato priusquam fisco applicabantur, vt constat ex dict. §. in primo cum supra citatis, & in hoc casu merito eo tempore fiscus cogebatur soluere legata, ex eo, quia loco hæredis subrogabatur, tangit Cuiacius in annotat. ad leg. Si duobus 16. D. de legatis primo, columna 822. ad finem, Gothofred. ad dict. §. Quoties litera, H. & ad hunc sensum puto posse reduci textum in dicto §. Si fisco. Minus obstat tertium de dicto §. penultimo leg. Unica de Caducis tollendis, quia verba illa ibi (*nec illi pepercimus*) non sunt intelligenda, prout aduersarij authores putabāt, scilicet ipsum teneri ad onus legatorum, cum longe alia sit Imperatoris Mens, videlicet fiscum post omnes ab intestato venientes fuisse vocatum, in quo bene verifican-

tur verba supra dicta adiuncta ratione, quam Imperator subiungit, scilicet Imperatorem tanquā optimum principem voluisse præferre utilitatem suorum subditorum propriæ suæ utilitati, quæ posita erat ante decisionē illius legis vniçæ, in acquisitione caducorum, vt constat ex §. Et cum triplici dict. leg. Unica, & colligitur ex fragmentis Ulpiani titula 15. 16. & 17. vbi fisci utilitas principaliter respiciebatur, vt magnis diuitijs potiretur. Vel si placet, dic, fiscum tunc teneri in terminis illius §. penultimo, ad solutionem legatorum, quando ceteri priuati illa persoluere debent, supponendo terminos habiles, quando scilicet, vel fiscus fuit hæres institutus, & ab eo legata relicta, quæ postea deuenerunt in causam caduci, & tunc ipsa relicta fisco adiiciuntur cum iisdem oneribus, quibus relinquebantur, à deficientibus, & huic casui bene conueniunt verba supra dicta, ibi (*nec illi pepercimus*) sed primum sensum amplectuntur Cuiacius, & Gothofredus in dict. §. penultimo, qui quidem in se verus est, literæ in totum adæquatus.

Quartum argumentum, parum habet dubitationis, cum certum sit venientes ab intestato grauari posse per testatorem eodem modo, ac grauantur hæredes scripti in testamento, vt probatur ex text. optimo in leg. 1. §. final. D. de legatis 3.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

elegantem post *Anticam de coniecturis ultimis*, *Volunt. lib. 8. titul. 2. num. 10.*, *Peregrin. de fideicom. artic. 2. num. 38.* quam regulam in fisco militare decidit textus, in *d. §. Qui intestatus*, ex coniecturata testatoris voluntate, quam consideravit Iureconsultus in *l. Conficiuntur*, & in *l. Si cum nullum D. de iure Codicillorum*, & hunc sensum approbavit *Cuiacius super d. §. Qui intestatus*. Ad iura illa citata supra §. loco, *l. Cum fisco ad Sillan. l. dicitur D. iure fisci*, etiam *C. ad leg. Falcid. l. Marcellus §. fin. ad Trebeliam. l. 2. D. si quis aliquem test. prohib. l. In factis 39. §. Fiscus D. cod. & demōst. satis dictū putamus intelligendo procedere in casu recepto,*

491. à nostra sententia, quando fisco auferit bona ab indignis, quia iam legata, & fideicommissa sunt confirmata per aditionē hæredis scripti, cuius culpa legatarijs nocere nō potest, ne ipsi alterius odio prægruentur *contra regulam non debet aliquis 22. de regul. iuris in 6. agnoscit*

Fachin. lib. 6. cap. 22. in medio, licet aliam sequatur sententiam, ad *l. 2. 492. C. ad legem Iuliam de vi publica* plene satisficit si dicas, in eo textu agi de fisco, qui successit in hæreditate grauata debito tutelæ, in quo casu nemo vnquam dubitauit fiscum teneri ad solutionē debitorum, iuxta mensuram, seu quotā successionis, vt ex *regul. l. fiscus cū in privati 6. D. de iure fisci*, tradunt *Surd. consil. 222. num. 18. Ceuallos commun. controuers. tom. 1. question. 37. ad finem*, *Fachin. controuers. lib. 6. cap. 21. ante finem*. Denique non obstat fisco competere petitionem hæreditatis, quia id multipliciter declaratur, vt per Doctores ibi, & nihil facit quo ad intentum supra positæ quæstionis, alias limitationes adducit *Iason. in l. ultima §. 1. nu. 2. Cod. de iure deliberandi*, quas non reputo adeo certas, vt in nostrum opusculum transferri benemeritas dicamus; Et hæc de secunda parte.

222

SUMMARIA TERTIÆ PARTIS.

Erquiruntur casus, in quibus Falcidia cessat propter acrescentes portiones. num. 1.

Falcidia cessat, si filius institutus ultra dodrantem gravatus, alteram portionem per bonorum possessionem consequatur. num. 2.

Falcidia cessat, si hæres ultra iustum gravatus succedat in portione coheredis. num. 3.

Exemplificatur quando portio augetur per bonorum possessionem petitam. num. 4.

Comisso edicto per filium præteritum cæteri filij bonorum possessionem contra tabulas petere possunt, licet præteritus non petat. num. 5.

Filius ex hæredatus non admititur ad bonorum possessionem contra tabulas. num. 6.

Filij ex hereditati auocantes hereditatem ab extraneo equaliter admituntur. num. 7.

Legata coniunctis relicta per legata extraneorum vacantia augentur. num. 8.

Filius præteritus petita bonorum possessione contra tabulas non præstat legata extraneis. num. 9.

Utrum legata à filio scripto relicta solvantur accepta bonorum possessione contra tabulas per præteritum. n. 10.

Agitur de conciliatione l. Si ex duobus

§. Sed illud, cum l. Filium D. bonor. possess. contr. tab. num. 11.

Filius in potestate præteritus accepta bonorum possessione contra tabulas nulli præstat legatum. num. 12.

An filio in potestate præterito competat bonorum possessio contra tabulas. num. 13.

Utrum bonorum possessio contra tabulas sit remedium rescisorium. nu. 14.

Bonorum possessio contra tabulas competit contra testamentum validum saltem apparenter. num. 15.

Intelligitur text. in leg. Quod vulgo D. bonorum possess. contr. tabul. n. 16.

Bonorum possessio contra tabul. solum rescindit iudicium defunctis nec redit causam ab intestato. num. 17.

Intelligitur, l. Filium, & l. Non putavit §. fin. D. bonorum possess. contr. tabul. num. 18.

Intelligitur, leg. Ut liberis in principio C. collationibus. num. 19.

Bonorum possessio contra tabul. multoties præualet remedio nullitatis. n. 20.

Traditur ratio quare filius suus præteritus petita bonorum possessione legata non soluit. num. 21.

Intelligitur, leg. Is qui in potestate in principio D. legat. præst. ibidem.

Intelligitur, l. Si duo, versiculo & si ambo eodem titulo. ibidem.

Emancipatus insimul cum suo præteritus legata non præstat. num. 22.

Intelli-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Intelligitur d.l. Is qui in potestate, ver-
siculo vnde si duo, ibidem.
Proponuntur dua obiectiones contra ea-
sum positum nu. precedenti. nu. 23.
Reprobatur conciliatio Bart. num. 24.
Reprobatur altera preceptorum. n. 25.
Reprobatur tertia Cuiacij. num. 26.
Intelligitur, l. penult. §. finali D. bo-
norum posses. contra tabul. ibidem.
Proponitur instantia contra prædictū
intellectum. num. 27.
Intelligitur d.l. Si duo, versiculo si am-
bo, & dict. l. Is qui in potestate §.
Unde. num. 28.
Replicatur contra prædictum intellectū
num. 29.
Remouetur replicatio. num. 30.
Intelligitur d.l. Is qui in potestate ver-
siculo quid ergo. ibidem.
Reprobatur Pineli Iunioris concordia.
num. 31.
Bonorum possessio secundum tabulas, &
etiam contra tabul. ex eodem testa-
mento peti potest. num. 32.
Intelligitur, l. 2. C. bonorum posses. con-
tra tabul. num. 33.
Intelligitur, l. Si sub conditione §. D.
bonorum posses. secund. tabul. n. 34.
Remouetur obiectio. num. 35.
Agitur de intellectu l. filium §. fin. D.
legatis præstand. num. 36. & 39.
Agitur de intellectu d. l. Is qui in po-
testate §. Sed si solus. num. 37.
Agitur de intellectu d. leg. Is qui in po-
testate versiculo sed si scriptus. num.
38. & 39.
Agitur de intellectu l. Si ex duobus §.
Sed, & illud D. bonor. posses. contra
tabul. num. 40.

Reprobatur Cuiac. & Faber. ibidem.
Reprobatur nouus intellectus ad d. l. Si
ex duobus. num. 41.
Proponitur, & aprobatur Cuiacij con-
sideratio. num. 42.
Reprobatur Padilla. num. 43.
Titulus de legatis præstandis cessat ho-
die post Authenticam ex causa C.
de liber. præter, num. 44.
Utrum filius teneatur replere legata
coniunctorum ex augmento bonorū
possessionis, num. 45.
Proponitur pars negativa. num. 46.
Intelligitur, l. Filium §. Si legata D.
legat. præstandis. num. 47.
Dictio, tamen, denotat casum contrariū
in iure, & in facto. d. num. 47.
Poblematice defenditur questio posita.
num. 45. num. 48.
Filius ex augmento tenetur legata con-
iunctorum replere. num. 49.
Substitutio pupillaris durat petita bo-
norū possessione per pupillum. n. 50.
Qualitas obligationis non mutatur ex
persona heredis. num. 51.
Proponitur quedam obiectio. num. 52.
Utrum substitutus pupilli teneatur le-
gata extraneis præstare d. num. 51.
Reprobatur distinctio Bart. num. 53.
Explicatur opinio Cuiacij. num. 54.
Expeditur, & reprobatur opinio Gouea-
ni. num. 55.
Aprobatur distinctio. num. 56.
Substitutus soluit legata extraneis ex
parte, in qua pupillus fuit institutus
licet pupillus non soluat. num. 57.
Non augmentata portione pupilli per
bonorum possessione, substitutus ex-
traneis non soluit. num. 58.

Intelli-

Intelligitur textus in l. Qui fundum, 87. §. Qui filium D. ad leg. Falcid. num. 58.

Intelligitur text. in l. In ratione 11. §. Quod vulgo D. eodem titul. d. n. 59.

Intelligitur, l. Filium §. quæritur versiculo, & si quidem D. legat. præst. ibidem.

Intelligitur, l. & si contra tabulas D. de vulg. nu. 60. & sequenti.

Augmentata portione pupilli, per bonorum possessionem etiam legata à substituto relicta augentur. num. 61.

Substitutus pupilli succedit ex iudicio patris & agitur del. Ab ex herediti D. leg. 1. num. 62.

Substitutus in parte scripta etiã in augmento censetur scriptus. num. 63.

Ad remouendam Falcidiam an considerentur bona solum patris an etiã bona pupilli num. 64.

Pater potest grauare substitutum vsque ad quantitatem bonorum pupilli. num. 65.

Testamentum patris censetur testamentum filij. num. 66.

Proponitur pars negativa precedentis questionis num. 64. num. 66.

Expenditur l. In duplicibus 79. D. ad l. Falcid. ibidem. & l. In ratione §. quod vulgo eodem titulo.

Resoluitur questio quod sola bona patris quoad Falcidiam considerantur. num. 68.

Intelligitur, l. Si titio 95. §. ult. D. legat. 1. ibidem.

Intelligitur, l. Filius qui patri 12. D. de vulg. num. 69.

Portio non grauata, accedens portioni

grauata & excludit Falcidiam. nu. 70. Expenditur l. 1. §. Id quod ex substitutione l. Qui fundum §. qui filiũ, versiculo quod si extranei, l. quod si alterutro, versiculo, & placet ibidem.

Portio acrescens facit cessare Falcidiam in eo in quo libera accedit. num. 71.

Expenditur, & commendatur l. Si pupillus 21. §. finali ad legem Falcid. ibidem, & num. sequenti.

Intelligitur text. in leg. qui fundum §. ultim. ad leg. Falcid. num. 72. & sequenti.

Legitime factum à principio postea reuocari non debet. num. 73.

Portio acrescens auget legata in eo in quo acrescit supra quartam. n. 74.

Portio grauata si accedat non grauata ex substitutione vulgari, vel iure acrescendi excludit Falcidiam. numer. 75.

Expenditur l. qui fundum §. qui Filiũ in principio ad l. Falcid. ibidem.

Proponitur responsio Pauli Castrensis. num. 79.

Intelligitur l. qui patri 59. D. acquir. heredit. num. 77.

Reprobatur responsio Angeli. num. 78.

Ius acrescendi dependet à voluntate testatoris. num. 79.

Intelligitur, l. 1. §. Id quod ex substitutione, versiculo, sed ea, & l. quod si alterutro, versiculo si vero D. ad leg. Falcid. num. 80.

Intelligitur, l. qui fundum §. qui filiũ D. ad leg. Falcid. num. 81. & 84.

Substitutus eodem modo tenetur legata præstare, quo tenebatur institutus. num. 82.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

L. quod si alterutro versiculo, si vero explicatur, num. 83.
Intelligitur l. 1. §. Si cohæredis D. ad l. Falcid. ibidem.
Si legata ab hærede appellatiuo nomine relinquuntur, censetur substitutus grauat us. num. 84.
Intelligitur, l. Lutus §. Marcia 02. D. ad Trebel. num. 85.
Reprobatur sententia Cuiac. num. 86.
Portio diuersa hæreditatis licet ad eundem heredem perueniat, nō facit cessare Falcidiam. num. 87.
Expenditur proprius casus l. quod supra 10. D. ad l. Falcid. ibidem.
Agitur de intellectu l. In ratione 11. §. vlt. D. ad leg. Falcid. num. 88. & sequenti & num. 92.
Agitur de intellectu dict. §. vltim. in principio. num. 88.
Intelligitur l. qui fundum §. Qui filios ad l. Falcid. d. num. 89.
Si portio grauat a ex pupillari accedat non grauat a, Falcidia non excluditur. num. 90.
Agitur de lege qui fundum §. qui filiū versic. si vero D. ad l. Falc. ibidem.
Agitur de intellectu l. In ratione 11. §. Quod vulgo D. ad l. Falcid. n. 91. & 92. vsque 94. per totum.
Ampliatur conclusio posita num. 90. num. 95.
Agitur de intellectu l. In ratione 11. §. que situm versiculo ideoque ad l. Falcid. ibidem.
Si pars qua accrescit per pupillarem sit grauat a à persona substituti Falcidia excluditur ex portione substituti cohæredis. num. 96.

Agitur de intellectu l. cohæredi §. Si cohæres à principio D. de vulgari. ibid.
Si substitutus quis sit duobus impuberibus licet vltima portio sit grauat a ultra dodrantem, Falc. cessat. n. 97.
Agitur de intellectu l. pater filiam 14. §. vlt. D. ad l. Falcid. ibidem.
Proponitur sententia Immola, & reprobatur num. 98.
Proponitur cōmunis distinguēs an vtraque portio procedat ex eodem iure an ex diuerso. num. 99.
Substitutio deducitur ad intellectum institutionis. num. 100.
Substitutus duobus si vni tantum succedat cuius portio grauat a erat, potest Falcidiam deducere. num. 101.
Si portio accedat portioni, præter intentionem testatoris, nō cessat Falcidia. num. 102.
Agitur de l. 1. §. Cohæredem D. ad l. Falcid. ibidem.
Quando substitutio fit duobus illi qui postremo mortuus fuerit ius legitima successionis censetur reseruatū. num. 103.
Substitutus ex hæredati non potest grauari, licet ex hæredatus succedat fratri ab intestato. num. 104.
Conclusio posita nu. 102. confirmatur. num. 105.
Intelligitur, l. Qui duos D. de vulgari. num. 106.
Tacita voluntas testatoris non sufficit, vt legata augeantur, & cesset Falc. num. 107.
Quādo portio nō grauat a defertur grauat a ex patria potestate vel ex dominica Falcidia excluditur. num. 108.
Agitur

- Agitur de intellectu l. Si pupillus 21.
§. fin. D. ad leg. Falcid. ibidem.
- Agitur de intellectu l. Cum filio 11. D.
de legat. 1. num. 110. & 111.
- Interpretatur l. 3. l. Qui liberis §. Hac
verba D. de vulgari. num. 112.
- Agitur de intellectu l. si in testamento
5. D. de vulgari. d. num. 112.
- Agitur de intellectu dict. l. Si pupillus
§. ult. versiculo quod si frater. n. 113.
- Si portio serui, vel filij grauata accedat
portioni domini, vel patris nō graua-
ta Falcidia non excluditur. n. 114.
- Idem etiam dicendum est quando portio
nō grauata accedit grauata ex fa-
cto per quod enervatur aditio hære-
ditatis. num. 115.
- Intelligitur, l. & si sine §. Papinianus
D. de minoribus. d. num. 115.
- Intelligitur, l. minor. 61. D. acquir.
hæred. d. num. 115.
- Proponitur limitatio Angeli ad regulã
suprapositam sed reprobatur Ange-
lus. num. 117. num. 116.
- Substitutio vulgaris expirat adita hæ-
reditate, num. 118.
- Proponitur opinio Proculi, qui existima-
uit in legatis conditionalibus habere
locum Falcid. num. 119.
- Sabiniani tenent legata conditionalia
non facere locum Falcidia pendente
conditione. num. 120.
- Intelligitur leg. In quantitate 72. §.
Magna D. ad l. Falcid. num. 121.
- Reprobatur opinio antiquorum, qui de-
stinguunt inter debita conditionalia,
& inter legata. num. 122.
- Intelligitur l. In lege Falcidia 45. D.
ad l. Falcid. num. 123.
- Intelligitur leg. si propter 53. D. ad leg.
Falcid. ibidem.
- Intelligitur, l. Is cui 31. D. ad l. Falc.
ibidem.
- Intelligitur, l. 3. §. Si in plures D. si cui
plusquã per l. Falc. n. 124. & 126.
- Legata relicta ad diem certã statim im-
putantur in Falcidiam. nu. 125.
- Intelligitur, l. Penales §. Annua D.
ad legem Falcid. num. 127.
- Intelligitur, l. Lex Falcidia 47. D. ad
leg. Falcid. num. 128.
- Intelligitur, l. 1. §. Si in annos, & leg.
Quod de bonis §. Non id circo D. ad
leg. Falcid. ibidem.
- Intelligitur, l. Si ex pluribus 16. D. ad
leg. Falcid. num. 129.
- Intelligitur Authentica sed cum testa-
tor, iuncto corpore. ibidẽ, & sequenti.
- Proponitur modus deducenda quartã
de legatis speciei vel quantitatis nu-
mer. 131.
- Agitur de intellectu l. Cum Titio 55.
D. ad l. Falc. à nu. 132. & n. 136.
- Proponitur cõmunis distinctio. n. 133.
- Reprobatur communis. num. 134.
- Opinio Bartuli reprobatur. num. 135.
- Proponitur vera conciliatio. num. 136.
- Intelligitur, l. Lex Falcidia 47. D. ad
l. Falcid. ibidem.
- Si Falcidia admitatur ex annuis solu-
tionibus, ex omnibus debet defalcari.
num. 237.
- Limitatur regula l. Lex Falcidia 45.
D. ad legem Falcid. num. 137.
- Legata annua, & conditionalia statim
estimantur quando Falcidia in alijs
legatis necessario practicatur. ibidẽ,
& num. 139.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Utrum quando legata conditionalia aestimantur sint statim soluenda nō expectata conditione, pars negativa num. 140.

Legatum annuum habet tacitam conditionem si legatarius viuat. n. 141.

Si legata conditionalia deficient tenetur heres persolvere illud plus, quod expuris detraxit. num. 142.

Reprobatur sententia Pauli, & defenditur pars affirmatiua quod legata aestimata statim sunt soluenda, numer. 143.

Respondetur ad fundamenta cōmunis. num. 144.

An si conditio deficiat teneantur legatarij restituere heredi aestimationem sibi solutā communis affirmat. numer. 145.

Computatio l. Hæreditatum D. ad leg. Falc. in omnibus dispositionibus procedit. num. 246.

Defenditur sententia negativa contra communem. num. 147.

Cur in legato alimentorum non fit eadem aestimatio quæ in alijs à n. 148. usque ad num. 151.

Quæ nam sit computatio d. l. Hæreditatum. num. 152.

Præd. lex procedit in usufructu, & explicatur litera ipsius. num. 153.

Procedit etiam in usufructu relicto ciuitati. num. 154.

Intelligitur, l. An usufructus 69. D. de usufr. cum dict. l. Hæreditatum versiculo denique, ibidem.

Etiam in legato usufructus procedit computatio dict. leg. Hæreditatum. num. 155.

Agitur de intellectu d. l. Hæreditatum versiculo veteres cum leg. 1. §. si usufructus D. ad l. Falcid. num. 156.

Computatio d. l. Hæreditatum procedit in operis seruorum. num. 157.

Agitur de l. 3. 4. & 5. D. operis seruorum. num. 158. & 160.

Differentia datur inter legatum vsus, & operarum. num. 159.

Utrum facta computatione d. l. Hæreditatum omnes pensiones iur. & soluantur. num. 101

Ponitur opinio Immolæ, & Alexandri num. 162.

Hæres tenetur Cauere legatario conditionali adhuc hodie contra Valascū num. 163.

Legatum conditionale non transmittitur, licet contractus transmittatur. num. 164.

Intelligitur, l. Si constante §. Quoties D. soluto matrim. num. 165.

Resoluitur quæstio affirmatiue n. 166.

Respondetur fundamentis communis. num. 167.

Hæres nec legatarius, non præstant cautionem de plus restituendo in terminis d. l. Hæreditatum. num. 168.

Agitur de intellectu dict. leg. Hæreditatum versiculo, sic denique. numer. 169.

Intelligitur leg. Si quis argentum §. Si autem donator. Cod. donationibus. num. 170.

An dict. l. Hæreditatum procedat in omnibus bonis ad vitam relictis. numer. 171.

Resoluitur quæstio num. 172.

SEQUITUR
TERTIA PARS,
TRACTATUS DE VNA, ET AL-
TERA QUARTA DEDUCEN-
DA, VEL NON.

AD CAP. RAYNALDUS.

1. **P**RO complemento no-
stri opusculi, in hac ter-
tia parte, licet nobis obji-
ciant Legistæ, quod mit-
tamus falcem in segetem alienam,
perquirèdum necessario duximus,
quando Falcidia cesset, vel admit-
tatur, propter acrescentes, vel de-
crescentes portiones; quod deser-
uiet ad conuincendum *Accursium*,
in glossa d. l. In testamento Cod. testa-
mento militis, dum in illis quatuor
versibus existimauit, cōplecti om-
nes casus, in quibus Falcidia cessat,
de quibus late supra in nostra secū-
da parte; Supponendum est igitur
2. Falcidiam cessare, si portio hære-
ditatis grauatae ultra dodrantem, in
qua filius fuit institutus, augeatur
per aliam portionem acrescentem
per remedium bonorum possessio-

nis petite, in terminis *textus in leg.*
Filium §. D. de legatis præstandis, &
in l. Et si contra Tabulas 35. in prin-
cipio D. de vulgari. Alio modo Fal-
cidia cessat, quando sunt hæredes
instituti, & portio vnus proponi-
tur grauata, ultra iustum, ita vt Fal-
cidia locum habere debeat neces-
sario, quæ tamen cessat, si postea
vel per substitutionē, vel ius accres-
sendi, g auatus in portione cohæ-
redis succedat, *in terminis text. in l. 1.*
§. Id quod ex substitutione D. ad legem
Falcidiam, l. Qui fundum. 87. §. Fi-
lium D. eodem titul. Tertio casu ces-
sat Falcidia propter legata cōditio-
nalia, prout infra latius, quæ in-
terea soluuntur pendēte conditio-
ne, ad quæ tria capita Reducen-
da sunt omnia infra resoluenda.
Ingrediendo ergo primum caput,

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

quando portio augetur per bonorum possessionem petitam fingūt Doctores casum, in quo filius impubes fuit hæres institutus in minori parte legitimæ, prout in vñcia, dato cohærede extraneo, frater autem emancipatus fuit præteritus, qui aperuit edictum petendo bonorum possessionem contra tabulas, in terminis l. 3. §. Si quis ex liberis versiculo plane D. de bonorum possessione contra tabulas: Nam aperto edicto, per præteritionē filij emancipati, possunt alij etiam instituti, petere, & persequi eandem bonorum possessionem contra tabulas, vt probat textus in l. Post mortem §. fin. D. de bonorum possessionibus contra tabulas, leg. Nonnunquam in principio, leg. Is, qui in potestate versiculo si solus D. delegat. præstandis, notant communiter scribentes dictis iuribus, post alios Mantua in repetitione l. Posthumo nato C. bonorum poss. contra tabulas à num. 45. Pinelus lib. 2. selectarum. cap. 3. num. 3. & 4. excellenter Cuiacius in annotationibus ad dict. versiculum, plane, vbi bene aduertit solos filios ex hæredatos, hanc possessionem bonorum petere non posse, quia aliud habēt remedium, querelam scilicet inofficiosi, dict. leg. Post mortem §. Exhæredati, leg. Non putauit in principio eodem titulo, Goueanus lib. 4. variarum. cap. 5. optime Rycard. in principio de bonorum possess. num. 14. Mantua proxime num. 61. Pinelus proxime num. 8. alijs autem filijs competere, licet instituti

sint, & sui, leg. Ex duobus versiculo quod si is, D. de bonorum possess. contra tabulas, & hoc quamuis ipsi præteriti, qui edictum commiserunt, nō petant, imo velint renunciare petitioni, quia per talem renunciationem præiudicare non possunt iuri alteris quæsito, vt bene notauit Accursius, in dict. l. Post mortem §. final. in glossa 1. quem Doctores sequuntur cōmuniter, vt contra Bartul. scribit Immola, & Aretin. num. 2. ibidem, Paulus, Alexand. & alij, ex quibus dicit communem Iason. in leg. 2. Cod. de bonorum possess. contra tabul. num. 9. vbi Mantua à nu. 52. & sequentibus, profecquitur Caldas vbi bene ad §. Sed hæc Instit. de inofficioso testamento num. 102. & postea Gothofred. in dict. leg. Si post mortem §. ultimo litera, A. cognito igitur quod propter præteritionem vnus ex filijs cæteri admittuntur ad bonorū possessionem petendam, consequēter dicetur, quod hæreditas auferretur ab hærede extraneo scripto, ac si scriptus nō esset, probatur per totum titul. de bonorum possession. contra tabulas, maxime, in leg. Filium. 20. in principio, iuncta leg. 1. D. legatis præstandis, quæ hæreditas æqualiter inter fratres diuiditur; Nam quando prætor bonorum possessionem contra testamentum patris filijs concedit, hoc intendit, vt ipsi eandem portionem obtineant in hæreditate, quam obtinere debent, si pater ab intestato decederet, vt probatur Ex l. Non putauit §. Non

§. Non est nouum D. bonorum possessionibus contra tabul. notat Cuiacius ibidem in recitationibus, solemnibus, textus etiam in leg. Ab ex heredati 126. versiculo quod si committente D. delegatis primo, vnde consequitur, quod si pars filij hærediscripti, sit augmentata per portionem accrescentem ex bonorum possessione petita, vel casu, quo portio esset grauata legatis coniunctis, & extraneis ultra dodrantem relictis, ita vt necessario esset Falcidia admit-
 8. tenda, si iudicium paternum plene obseruaretur, tunc accepta bonorum possessione, legata coniunctorum augentur, alias diminuen-
 9. da per Falcidiam, propter accrescentem portionem legatorum, quæ extraneis erant relicta, quibus iam non debentur virtute bonorū possessionis petite. Ratio est, quia filius post bonorum possessionem petitam contra tabulas testamenti paterni, non tenetur persolvere legata personis extraneis, sed tantum coniunctis, quibus specialiter prætor illa cōseruauit per suum æquissimum edictum delegatis præstandis, de quo in l. 1. leg. Filium in principio versiculo, quaritur, & in §. final. leg. Is, qui in potestate, §. Sed si scriptus D. illo titulo delegatis præstandis, considerauit enim prætor quando admisit emancipatos ad rescinden-
 7. da testamenta paterna, æquum esse conseruare legata personis coniunctis, nam cum emancipati reputarentur de iure Ciuili extranei,

& per speciale priuilegium fuerint admissi ad bonorum possessionem contra tabulas, merito cum illa modificatione admituntur, secus si agerent ex querela inofficiosi, vt tradit Padilla l. Eam, quam Cod. de fideicommiss. numer. 40. legata autem coniunctorum non solum cōseruantur per prætorem, sed etiam augentur per extinctionem aliorum, quæ hæredi accrescunt, ac proinde in illis dicitur cessare Falcidia, cum sufficiat quartā quocūque modo remanere penes hæredem, vt Falcidia cesset, iuxta textum in leg. Non est dubium 50. iuncta leg. sequenti, D. ad legem Falcidiam. Mouetur tamen maximum dubium, contra supradicta, quæ cessare videntur ex eo: Nam licet contra testamentum, in quo filius est hæres scriptus, accipiatur bonorum possessio, adhuc tamen legata omnibus personis, tam coniunctis, quam extraneis persoluntur per filium hæredem scriptum, iuxta textum in leg. Ex duobus 14. §. Sed & illud D. bonorum possessionibus contra tabulas, leg. Si duo §. Proinde D. de legatis præstandis, quæ iura videntur inter se contrariari, cum l. Filium in principio, & in dict. §. final. & cum leg. Is, qui in potestate §. Sed si scriptus D. de legatis præstandis.

Propter hanc difficultatem, Accursius in dict. leg. Is, qui in potestate, verbo, certis personis, quinque conciliationes omnesque parum

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

sufficientes scribet; nam modo affirmat, modo negat, prout *Bartolus* in eadem lege, qui sub varijs distinctionibus, rem reliquit penitus inuolutam, de quibus merito ait *Zazius*, in leg. *Et si contra tabulas*, *D. de vulgari*, num. 2. quod in hoc puncto procedunt suspensio pedes, ne in spinis lædantur; qui tandem concludit, *Paulum* in dict. §. *Sed si scriptus*, proposuisse opinionem suam, quam *Ulpianus* reprobauit in dict. leg. *Si duo*, quæ conciliatio amplectenda non est, licet *Zazius* fateatur se aliam ignorasse, eam tamen futilem appellat *Antonius de Padilla*, in leg. *Eam, quam Cod. de fideicommissis* num. 41.

Sed pro horum iurium vera, & noua concordia aliquos casus distinguendos putamus, vt secundum illorum diuersitatem, omnis contrarietas componatur. Sit igitur primus casus de filio suo, id est in potestate præterito, is enim accipiens bonorum possessionem, nō tenetur ad præstationem legatorum, non solum extraneis, sed nec etiam coniunctis, & hic est primus casus decisus in dict. leg. *Is, qui in potestate in principio*, vsque ad versiculum. vnde, & in leg. *Si duo* versiculo, & si ambo, *D. de legatis præstandis*, & in leg. 2. *Cod. bonorum possessionibus contra tabulas*, vbi notat *Cuiacius* in *posthumis ad finem*. Ratio est quæ deducitur ex illis iuribus, quia rupto testamento, legata non debentur præterito filio in potestate, leg.

Eam, quam Cod. de fideicommissis vbi Padilla à numer. 40. notat *Gomes* leg. 24. num. 1. versiculo *num*, & 1. tom. cap. 11. numer. 1. *Costa* cap. *si pater*, verbo, *instituit*, numer. 9. & in §. *quid si tantum* 3. part. num. 136. *Pichardus* in principio de *exheredat. liberorum* num. 39. Sed oritur statim difficultas, & grauis, videtur namque, non posse competere huic filio in potestate præterito bonorum possessionem contra tabulas, quæ vt concedatur à prætore, requirit testamenti validitatem, leg. *Quod vulgo ad finem*, *D. de bonorum possessionibus contra tabulas*, (inane est, inquit *Triphoninus*, bonorum possessionem petere contra tabulas, quæ sine effectibus forent,) constat autem testamentum, in quo filius suus est præteritus omni iuris auxilio, tam ciuili, quam prætorio esse destitutum, notant communiter scribentes ad leg. *Inter cetera*, leg. *Si filius septima* *D. de liberis, & posthumis*, principium *Institut. de exheredatione liberorum*, leg. *Filio præterito*, *D. de iniusto rupto*, leg. 1. *D. eodem titulo*, leg. 1. §. *ultimo* *D. si tabula testamenti nulla extabunt*, post *Iasonem*, qui bene comprobatur in leg. 2. num. 28. *Cod. bonorum possession. contra tabulas*, notat optime *Caldas* ad §. *Sed hæc de in officioso testamento* num. 97. & 103. & 105. *Minsinger*, & *Pichardus* ad d. principium *Institut. de exheredatione liberorum*. Deinde facit, quia remedium contra tabulandi est remediū rescisorium, vt probatur ex leg. 1. *D. de lega-*

de legatis præstandis, & in l. Ut liberis Cod. de Collationibus, quod quidem dari non potest, contra testamentum nullum, quod rescindi nequit, ex regula l. Nam & si, versiculo, post defectum, D. de iniusto rupto cum similibus.

Quibus obiectionibus volens occurrere communis sententia, de qua per Castrensem in leg. Si filius num. 4. D. de liber. & posthum. & in l. 2. Cod. de bonor. possessione contra tabulas num. 9. ubi Iason. 31. Decius. 12. Curtius 57. dicunt, in dict. l. Is, qui in potestate, in principio non dari remedium contra tabulas ad rescindendum testamentum, sed ad effectum, ut prætor sua sententia declaret testamentum, in quo filius in potestate est præteritus, esse nullum, quam communem post quinque conciliationes adductas, sequitur Gomez 1. tom. cap. 11. num. 5. Verum prædicta conciliatio non placuit præceptoribus, & Caldas in dict. §. Sed hæc num. 105. in fin. etiam ab ea recessit, per textum in d. §. Eadē hæc Instit. de hered. quæ ab intest. de fer. ubi Iustinianus ait (eos quidem, qui in potestate mortis tempore fuerint, & emancipatos vocat prætor ad eandem bonorum possessionem,) ex quibus verbis patet non differre bonorum possessionem, quæ datur emancipatis, quæ resciforia est, ut omnes agnoscunt, à bonorum possessione, quæ datur filiis in potestate constitutis, & à patre præteritis, quod etiam

probatur ex leg. Maximum vitium Cod. de liberis præteritis, leg. Posthumo nato Cod. bonor. possessione contra tabulas, leg. Si duo in principio D. de legatis præstandis.

Quare prædictis obiectionibus satisfaciendum puto, cum eodem Caldas in dict. §. Sed hæc num. 106. ex mente Iure Consulti Triphonini, de qua in dict. leg. Quod vulgo, ubi Triphoninus docet bonorum possessionem contra tabulas dari contra quascunque tabulas, quæ contineant formam, seu figuram testamenti, ex quo saltem apparenter possit adiri hæreditas, vel contra illud possit peti bonorum possessio: Sed constat testamentum, in quo filius est præteritus saltem apparenter esse testamentum, quia illud supponimus ex omni parte perfectum, solumque peccare in præteritione filij, quæ nullitas remitti potest per ipsum filium, iuxta notata in leg. Filio præterito D. de iniusto rupto, quæ resolutio de plano procedit si cum Duarenolib. 2. disputat. cap. 30. Cuiacio lib. 11. obseruat. cap. 14. & in recitationibus ad leg. Filium de bonorum possessionibus contra tabulas columna prima, & in posthumis. ad leg. 1. Cod. eodem, & in recitationibus ad leg. Papiinianus, §. Si conditioni D. inofficioso, & cum Caldas dict. num. 106. dicamus verba dicta leg. Quod vulgo in principio, ibi (contra legem) esse legenda, contra lignum esse, prout

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

legitur in *Pandectis Florentinis*, quod etiam agnoscit *Antonius Faber de error. pragmat. dec. 11. error. 7. nu. 11.* & optime scribit *Pichard. de exheredat liberorum in principio numer. 37.* & sequenti, & in §. *Sunt autem de bonorum possessionibus num. 18.* & postea *Gothofred. ibi litera, G.* quo sensu solum probat dict. l. *Quod vulgo bonorum possessionem dari contra lignum testamenti, ita vt hæres scriptus possit ex tali testamento hæreditatem accipere, licet illam non obtineat, ex aliquo defectu ipsius, quod non sit contra formam, quod idem scribit accuratissimus Antonius Goueanus lib. 1. variarum. cap. 5. cuius verba duxi transcribenda, ad conuincendum falsum testimonium ei à Cuiacio impositum, verba sunt hæc, (vt enim scribit *Triphoninus in l. Quod vulgo, petere bonorum possessionem inane est, contra tab. quæ sine effectu forent. dicendum igitur est ex eo nullius momenti dici testamentum, in quo præteritus filius est, qui in potestate erat, quia acquiri ex eo testamento iure hæreditas nō potest, peti namque secundum eas tabulas bonorum possessio potest, quæ vt datur satis est prima fronte non esse vitiatum testamentum, leg. 3. Cod. de edito Dni Adriani tollend.) ex quibus verbis aperte constat, Goueanū, sensisse bonorum possessionem contra tabulas iure concedi contra testamentum, in cuius forma peccatum non est: vnde falso allegant *Cuiacius dict. cap. 14.* & alij quos ta-**

cito nomine præterimus, qui *Goueanum* allegant ad hoc, vt ipse scribat verba dict. leg. *Quod vulgo, ibi contra legem esse referenda ad legem duodecim tabularum, secundum quas vnicuique licebat, quomodo vellet de suo disponere, leg. Verbis legis D. de verborum significatione, quæ libertas infringitur si per bonorum possessionem disposita per testatorem rescindatur, quæ consideratio licet foret ingeniosissimi viri, tamen non conuenit materiæ, nec verbis dictæ leg. Quod vulgo. Secundo conuincitur ex notatis per *Costam in §. Et quid si tantum part. 3. à numer. 120.* & à *numer. 145.* & in cap. *si pater, glossa vltima num. 8.* vbi resoluit bonorum possessionem contra tabulas, non esse remedium rescisorium testamenti, sed tantum iudicij defuncti, vt probat textus in leg. prima D. de legatis præstandis, quæ bene explicatur per *Ciceronis* auctoritatem, de qua *Cuiacius in posthum. ad titulum Cod. de bonorum possessionibus contra tabulas, columna prima, ibi (vel per bonorum possessionem contra tabulas, qua emmendatur nota præteritionis resciso iudicio paterno.) Pichardus in §. Sunt autem. Instit. de bonorum possess. num. 16.* & per consequens bonorū possessione petita causa testati non deducitur ad causam intestati, vt bene comprobatur *Costa vbi proxime à n. 124. quem citat.* & sequitur *Benedictus Pinel. 2. selectarum. cap. 3. à numer. 13.* *Duarenus lib. 2.**

lib. 2. disputat cap. 30. Cuiacius 3. obser-
uationum cap. 20. Prohardus supra n. 9.
per textum int. Ita tamen §. Marcel-
lus, D. ad Senatus consultum Trebel-
lianum, melior est textus in l. virilis
8. ver siculo si adierit D. de legatis præsta-
dis. ubi libertates, & portio alicui
debita ex eodem testamento, con-
feruantur, licet cōtra illud accepta
fuerit bonorum possessio contra
tabulas, allegat etiam textum in leg.
Filiū, qui in potestate D. bonorum pos-
session. contra tabulas, sed ego cito
textum in §. Sunt autem Inst. de bo-
norum possessionibus, ubi inter succesi-
siones, quæ ex testamento dan-
tur, enumeratur bonorū possessio
contra tabulas, licet hoc reme-
dium contra iudicium defuncti in-
duxerit prætor, ut, filij præteriti ad-
mitterentur ad patris hæreditatem,
§. Quos autem Inst. de bonorum posses-
sionibus. Nec obstat, l. Filiū §. final.
de bonorum poss. contra tabulas, l. Non
putavit §. ultimo eodem titulo, l. Ut li-
beris C. de Collationibus, per quæ iura
defendit Decius in d. l. Ut liberis nu.
21. ex Iasone Bald. & alijs antiquio-
ribus, patrem familias fieri in testa-
tum, si contra eius iudicium petat-
ur bonorum possessio contra ta-
bulas, & nemine citato per transit
Pichardus in dict. principio de ex hæ-
redatione liberorum num. 42. Sed fal-
litur Decius, & alij, quia dict. l. Fi-
liū quem in potestate, aperte probat
18. per bonorum possessionem con-
tra testamentum petitam non ef-
fici quem intestatum, ibi enim ad-

huc post petitam bonorum posses-
sionem, hæres scriptus potest hæ-
reditatem adire, & testamentum
confirmare, & merito, idem, quod
Costa in effectu, scribit in Goveanus
l. Ex duobus 34. §. finalium. 1. D.
de vulgari, & quod magis est hanc
partem sequitur Caldas de nomina-
tione quest. 8. num. 5. dicens com-
munem ex Iason. in d. l. Ut liberis
n. 15. non citato Costa, nec Goveano,
quæ opinio fulcitur ex ea ratione,
quia possessio contra tabulas est re-
mediū prætorium, prætor autem
neminem hæredem facere potest,
§. Quos autem Inst. de bonorum poss.
Alfanus collect. 324. Mendoga lib. 4.
disput. cap. 4. num. penultim. Alciat.
Parergon. cap. 3. Uacon. declar. 104.
Bellonus supplic. lib. 1. cap. 10. & lib.
4. cap. 19. Fuchin. lib. 5. contr. cap. 72.
igitur etiam efficere nequit, ut ille,
qui semel fuit hæres amplius desi-
nat esse hæres. Nec obstant fun-
damenta, quibus motus est Dec. ubi
supra, cui accedere videtur Pichar-
dus supra. Donellus lib. 6. de iure Civi-
li cap. 13. column. 6. Nam ad textum
in leg. Non putavit §. final. optime
respondet Costa ubi supra num. 125.
textū non decidere ibi ab intestato
succedi, sed magis decidit Consul-
tus per bonorum possessionem cō-
tra tabulas obtentam, quæ ex testa-
mento datur, ut supra probauimus,
fratres inter se eandem diuisionem
hæreditatis non minus cōficere de-
bere, quam si pater decederet inte-
status; Ad leg. Filiū §. finali, prop-
ter res-

ter responsionem *Costae vbi supra n. 128.* respondemus verba illa (*mero iure intestato hæres. extitit, vel merito iure, &c.*) prout legit *Cuiac.* & *Gothofredus ibi*, verba, in quam, illa esse referenda ad filium suum, qui fuit præteritus à patre, & bonorum possessionem petijt, hunc enim nō teneri persolvere legata merito decidit *Triphoninus*, ex eo, quia censura iuris reputatur, ac si patri intestato successisset, ad effectum ne teneatur solvere legata, etiam coniunctis, in terminis textus in leg. *Is, qui in potestate in principio. D. de leg. Præstandis*, prout bene explicat *Cuiac. in dict. §. final.* idque ex eo, quia de facili posset euertere testamentum paternū, in quo fuit præteritus, sed inde non sequitur quod si ipse non agat remedio querelæ, seu nullitatis, sed petat bonorum possessionem contra tabulas, patrē intestatum efficiat, contra supra resoluta, in quem sensum similiter est intelligenda *l. Si duo D. de legatis præstandis, versiculo, & si ambo, ibi (cum rem ab intestato habeat, non præstabit liberis, & parentibus legata)* ita vt licet posset per querelam, vel remedium nullitatis testamentū euertere, attamen si bonorū possessionem petat, iudicium paternū rescindit, non autem reducit causam ab intestato.

Nec denique obstat *d. l. Ut liberis*, quia omissa interpretatione, *Costae vbi supra num. 130.* respondet *Caldas. dict. num. 5.* quod hæres ibi

aduertens institutionem suam ad nihilum reddi petita bonorū possessione, hæreditatem repudiauit, & sic est factus defunctus intestatus, quæ interpretatio, quam sit diuinatoria nemo non videt, ideo dicendum puto, quod ibi testamentum dicitur rescindi per bonorū possessionē æqualiter, ac per querelam inofficiosi testamenti, quoad effectum collationis, de qua in eo textu principaliter agitur, & ita mens Leonis est, quod quemadmodum quādo per querelam inofficiosi testamentum rescinditur, & res reducitur ad causam intestati, collatio est facienda, ita etiam petita bonorum possessione, per quā fratres eandē portionem obtinent, quam habituri essent, si pater intestatus decederet, necessario tenentur ad collationem, qui sensus satis confirmatur ex *l. Filia dotem 4. Cod. eodem titul. ibi, vel ab intestato succedant, vel contra tabulas petant,* & hunc intellectum, post hæc scripta perlegi apud *Pinel. d. lib. 2. selectar. cap. 3. nu. 14.* Sed non inde apparet per bonorū possessionem causam testati reduci ad causam intestati. Neque replicet quis inane, & otiosum videri remedium contra tabulas filio in potestate, qui habet remedium ordinariū nullitatis, quod cum sit remedium iuris Ciuilis durat per 30. annos, sicut cæteræ actiones, ex *l. Sicut C. de prescriptione 30. vel 40. vbi nouissime insignis Barbosa à num. 6.* Remedium vero bonorū possessio-

possessionis per annum tantum du-
 rat, ut probat leg. 1. §. *Largius D. de*
successorio edicto, ut in terminis ad-
 uertit *Iason. in leg. 2. Cod. de bonorum*
possessionibus contra tabulas numer. 12.
 quia ad objectionem respondet *Paulus*
in leg. Si filius numer. 4. & 6. D. de
liberis & posthumis, quo non citato
Pichard. in d. principio de exheredat.
 20. *liber. numer. 44.* multis casibus posse
 uilius esse remedium contra tabu-
 las, videlicet si filius restringens se
 solum ad ius dicendi nullum, illud
 repudiet, ut in *l. Suum heredem Cod.*
de iure deliberandi, quia in hoc casu
 poterit adhuc intentare contra ta-
 bulas, quia ex alio fonte dimanat,
 argumento, *l. Quoties 92. D. de regu-*
lis iuris, vel si per sententiam excluda-
 tur à nullitate potest recurrere ad
 contra tabulas, per textum in *l. Si ac-*
tor D. iureiurando, vel denique pos-
 sunt 30. anni currere filio ignoran-
 ti, quia sunt continui, & tunc ne-
 cessarium erit recurrere ad contra
 tabulas, cuius annus utilis est, ut
 probat textus in leg. 2. §. *Dies, ibi*
(dies bonorum possessionis utiles esse pa-
lam est) D. quis ordo seruetur in bonorum
possessione prosequitur *Bardus de tē-*
pore utili cap. 7. per totum, quod in-
 tendisse videtur *Cuiacius* quando
in paratitla lib. 6. C. tit. 12. dixit hanc
 bonorum possessionem non esse
 filio præcisè necessariam, sed non
 esse inutile, quod latius *idem Cui-*
acius prosequitur in *posthum. ad titulum*
Cod. bonorum possess. contra tabulas,
 ubi optimum ponit exemplum,

quando filius suus à primo gradu
 præteritur, à secundo exhereda-
 tur in terminis, leg. *Si posthumus 14.*
de lib. & posthumis, nam si filius agat
 remedio nullitatis, intrat secundus
 gradus testamenti, à quo filius ex-
 heredatus est, leg. 3. §. *ultimo de lib.*
& posthumis, d. l. 14. Si autem petat
 bonorum possessionem in totum cō-
 firmabit primam testamenti insti-
 tutionem, *l. Non putauit §. Si primo*
de Bonorum possession. contra tabulas,
 & in hoc casu uilius esse reme-
 dium contra tabulandi, quam ordi-
 narium nullitatis, notat *Cuiacius ubi*
proxime.

Constat igitur ex hucusque di-
 ctis, in hoc casu, filium in potestate
 præteritum ad legata soluenda non tene-
 ri, *d. l. Is, qui in potestate à princ.* Ratio
 colligitur ex ipso textu: Nam cum
 testamentum ex præteritione filij
 sit expositum vitio nullitatis, quo
 annullato, certum est legata non
 deberi, leg. *Filio præterito D. de iniu-*
sto rupto, leg. Papinianus §. final. D.
de inofficioso testamento, leg. Eam,
quam Cod. de fideicommiss. leg. Si Ne-
mo de regulis iuris, cum similibus. se-
 quitur quod si filius in potestate,
 neglecto remedio Civili nullitatis,
 ad prætorium contra tabulandi re-
 currat, adhuc legata non persoluet,
 ne alias beneficium prætoris in ip-
 sius fauorem introductum, retor-
 queatur in odium, contra leg. *Quod*
favore Cod. de legibus, docet Iure-
 consultus *Paulus in dict. l. Is, qui*
in potestate in principio, ibi (absurdum
est eum

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

est eum cogi legata præstare, quia bonorum possessionem peti erit, cum & sine hac hereditatem habiturus sit suo iure) post Bartulum ibidem resolvunt (Castrensis, & Ias. in l. 1. Cod. bonorum possession. contra tabulas vterque num. 1. optime scribit Padilla in l. Eam, quæ Cod. de fideicommissis num. 40. Cuiacius post eos ibidem, & lib. 41. ad edictum Pauli super d. l. Is, qui in potestate in principio, cuius hic est verus sensus, & eodem modo est intelligenda lex si duo, versiculo, & si ambo, infra de legatis præstandis, optime Faber lib. 5. coniecturarum cap. 13. in principio, sicque explicato primo casu pergamus ad secundum.

Secundus casus expressus in dict. l. Is, qui in potestate versiculo, vnde si duo, ille est, quando tam emancipatus, quam suus fuere præteriti. An scilicet saltem emancipatus petita bonorum possessione contra tabulas, ad aliqua legata persolunda teneatur? Et negatiue resoluit Paulus in d. versiculo, vnde, qui illā præstat rationem, quia emancipatus in hoc casu affectu fratris aufert partem dimidiam, notant ibi glossa, Bartul. & Gothofred. litera, M. Cuiacius lib. 41. ad edictum Pauli super illo text. Benedictus Pinel. lib. 2. selectarum cap. 3. à principio, & num. 20. Et pro clariori elucidatione huius casus aduertendum est, quod quando emancipatus in simul cum suo fuit præteritus, licet petat bonorum possessionem contra tabulas in simul, cum suo, quo casu iure prætorio sustine-

tur testamentum, vt supra diximus, filius suus totā hereditatē auferre debebat, tanquam notus solum de iure Ciuili, l. In suis de liberis, & posthumis, §. Sui Instit. de heredum qualitate, & different §. Intestatorū Inst. de hered. quæ ab intestato deferuntur, & vtpote talis totam hereditatē auferebat ab scripto hærede, ipsam que liberam, & immunem ab omni onere legatorum, ex ratione d. l. Is, qui in potestate in principio, ac proinde censura Iuris Ciuilis solus hæres dicitur, emancipatus vero tãquam extraneus, de iure Ciuili nō erat cognitus, §. Emancipati illo titulo, de hered. quæ ab intestato deferuntur §. Ceteri Inst. de heredum qualitate, & differentia, & tanquam talis non admittebatur ad hereditatem; vnde postea, quando beneficio prætoris admissus fuit ad petendam partem per bonorum possessionem contra tabulas, censura iuris illam à fratre suo aufert, qui iam totam habere censetur, tanquam suus, cum igitur hereditas ipsa in persona sui libera sit ab onere legatorum, & emancipatus censeatur illam ab ipso abducere, libera peruenit ab onere legatorum, etiam ad emancipatum, quem sensum satis insinuant verba, dicti versiculi, vnde, ibi (qui affectu fratris aufert partem dimidiam) agnoscit Pinelus dict. nu. 20. qui post hæc scripta ad manus meas peruenit, vbi addit in nostro casu aliam rationem decidendi, quam tamen nō patitur ratio à Iurecon-

Inreconsulto Paulo assignata supra dicto loco, vide d. num. 20. ad finem.

23. Verum contra prædictam resolutionem obstat textus ex diametro contrarius in leg. Si duo, versiculo, & si ambo D. de legatis præstandis, ibi (Emancipatus vero nunquid, nec ipse præstat, quia ei rem aufert, qui præstaturus non erat, si solus esset, sed verius est, vel hunc saltem debere liberis, parentibus præstare legata) in hypothese huius textus emancipatus concurret insimul cum suo ad petendam bonorum possessionem contra tabulas, & censura Iuris Ciuilis dicitur dimidiam à filio suo auferte, ibi (quia ei rem aufert, qui præstaturus non erat,) & tamen resoluit Ulpianus emancipatum teneri persolvere legata saltem coniunctis personis. Secundo videtur oppugnari supradicta interpretatio ex leg. Quia autem 6. §. Hoc edictum D. si quis omissa causa testamenti, ubi si emancipatus præteritus omittat petere bonorum possessionem contra tabulas, & petat bonorum possessionem ab intestato, vnde liberi, tenetur ad solutionem legatorum ex illo edicto, quemadmodum si bonorum possessionem petisset, ex quo textu probatur, emancipatum præteritum teneri semper ad solutionem legatorum ex natura petitionis bonorum possessionis sibi concessæ, iuxta leg. 1. D. de legatis præstandis, l. penultim. §. final. D. de bonorum possession. contra tabulas.

Bartolus pro concordia earum

24. obiectionum, in dict. leg. Is, qui in potestate, distinguit inter casum, quo filius emancipatus petit bonorum possessionem contra tabulas, & inter illum, quo petit bonorum possessionem, vnde liberi, ita vt in primo casu minime teneatur solvere legata, & ita intelligatur textus in dict. l. Is, qui, in secundo vero procedat dict. §. Hoc edictum. Sed confunditur manifeste ex dict. l. Si duo, versiculo, & si ambo, ubi emancipatus insimul cum suo perueniens ad bonorum possessionem, tenetur persolvere legata saltem coniunctis. Secundo loco Laurencius præceptor colendissimus, & doctissimus in hoc dubio excogitabat textum in dict. leg. Is, qui potestate versiculo, si duo solum decidere emancipatum non teneri legata præstare scilicet extraneis: Nam coniunctis non poterat in dubitationem venire, cum semper illa teneatur præstare, iuxta supra citata iura, sed hæc consideratio minime approbanda est, quia textus in dict. leg. Si is, qui in potestate, versiculo, vnde si duo, indistincte negat emancipatum teneri legata solvere, tam coniunctis, quam extraneis, deinde, quia cum emancipatus petisset bonorum possessionem contra tabulas, nullatenus poterat extraneis teneri reciso iudicio testatoris, sed ad summum coniunctis præstaret, à quorum solutione textus ipsum de obligat, igitur, &c.

25.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Tertio *Cuiacius lib. 41. ad edictum Pauli*, ibi, somniando cum *Accurtio* scribit Paulum Iureconsultum, in versiculo, vnde si duo, non proponere decisionem iuris, sed tantum narrationē facti, ac proinde sequendam esse decisionem *Ulpiani* in dict. leg. Si duo, versiculo, & si ambo, & *Africani* in leg. penultim. §. finali *D. de bonorum possessionibus contra tabulas*, qui textus fefellit doctissimum virum, dum supponit emancipatum præteritum cum suo exheredato, teneri post petitam bonorum possessionem legata cōiunctis præstare; Sed hoc figmentum scriptum ab *Accursio*, & à doctissimo *Cuiatio*, potius crederem additamentum erroneum, quam sibi persuasum esse, contra clarissima Pauli verba in eo versiculo, vnde si duo, non contineri decisionem, nisi sæpe sæpius vtrumque per legissem; Nec obstat dict. §. ultim. quia respondetur, casum dict. §. ultimi valde esse diuersum à nostro, quia nos agimus de casu, quo tam suus, quam emancipatus fuere præteriti; At vero in terminis dict. §. penultimo, suus fuit exheredatus, emancipatus præteritus, ita vt si hæredes scripti adeant hæreditatem, suus nullum habet auxilium, vel recursum contra hæreditatem paternam, dict. leg. penultima in principio, & in versiculo, erit autem venale, ibi (adeundo repellat filium in potestate relictum, præstetque assensum emancipato, contra tabulas possessionem bo-

norum) vnde cum in hoc casu suus, vt exhereditatus non aperiat edictum, nihil ex sua persona peruenit ad emancipatum, sicut nec in alio casu, qui à Iureconsulto, ibi proponitur, quando scilicet, hæredes scripti repudiarunt hæreditatem, in quo exhereditatio ad irritum redacta est, vt patet ex dict. leg. ibi, (sed cum exhereditatio non adita hæreditate ex testamento nullius sit momenti) & ita tota hæreditas iure intestati ad suum pertinebat, prætor tamen in hoc casu filium emancipatum in dimidiam, admitit patet ibi, redit res ab intestati exitum, & aduersum exasse heredem, ab intestato emancipatum prætor in dimidia tueatur, Quo themate retento, quærit *Africanus* in d. §. final, an suus, & emancipatus teneantur ad legata, respondet, emancipatum teneri cōiunctis ex bonorum possessione, quam ex persona propria accepit, suum vero non, quia rem habet ab intestato, sed replicatur, quod etiam in hoc casu emancipatus aufert à suo, qui non tenebatur ad legata, quia respondetur, differentiam in eo esse, quod suus non habet rem ex testamento dict. §. Sed si duo, sed habet rem ab intestato, propter hæreditatem non aditam, quã si scripti adirent, suus mero iure repellatur, & ideo prætor tueatur emancipatum, ac si ab scriptis peteret bonorum possessionem.

Vnde pro concordia horum iurium finge tertium casum, valde ab

de ab hoc secundo diuersum, in quo alia diuersa rationes decidendi procedunt; nam casus noster secundus est, quando tam suus, quam emancipatus sunt præteriti, & vterque peruenit ad bonorum possessionem contra tabulas, mediante qua, suam obtinuit portionem, quo casu nec emancipatus ad solutionem legatorum tenetur, ex ratione à Paulo assignata, & à nobis supra satis explicata.

Tertius vero casus erit quando sunt duo filij, alter suus præteritus, alter emancipatus institutus. In hoc ergo tertio casu, quo proponuntur duo filij alter in potestate præteritus, alter emancipatus institutus à patre, dicendum est, quod licet suus præteritus veniendo ad hæreditatem remedio prætorio bonorum possessionis contra tabulas, minime teneatur ad legatorum præstationem, ex ratione dict. leg. *Is, qui in potestate, in principio, & dict. versiculo, si ambo*, quam iam supra in primo casu declarauimus, tamen emancipatus institutus licet perueniat ad hæreditatem eodem remedio prætorio bonorum possessionis, tamen æquum fuit ut legata saltem personis coniunctis præstaret. Ratio decidendi illa solummodo apparet, quia licet etiam in præfenti specie, testamentum paternum in quo filius in potestate præteritus est, de rigore nullum sit, tamen cum suus petendo bo-

norum possessionem confirmet testamentum, iuxta notata in leg. *Filio præterito D. de iniusto rupto*. Alter frater emancipatus, & institutus suscipiēdo bonorum possessionem in simul contra tabulas, non coactus, sed mere voluntarius accedit ad prætorium remedium: Nam, si vellet, posset dimidiam suam per bonorum possessionem petere secundum tabulas, & conseruare iudicium paternum, quod fieri posse, statim demonstrabimus; Ne igitur filius defraudaret in totum paternam voluntatem, iure optimo eum coegit prætor, ut saltem coniunctis personis legata præstaret, & hic est genuinus sensus, dict. versiculi, & si ambo, ibi, *Emancipatus vero, &c.*

Nec replicari potest, quod etiam in hoc casu hic filius emancipatus institutus aufert suam dimidiam à filio suo, cui de iure Ciuili tota hæreditas debita erat, qua ratione Paulus in dict. leg. *Is, qui in potestate, versiculo, vnde si duo*, ad obligandum filium emancipatum ab onere legatorum, ut dixi supra in secundo casu, quia satisfit, si dicamus verum esse de iuris rigore ita in hoc casu fore censendum, ut videtur insinuare Ulpianus in dict. leg. *Si duo, versiculo, Emancipatus vero*, dum obiectiue meminit de prædicta ratione, ibi (*quia rem ei aufert, qui præstaturus non erat.*) Veruntamen cum in hoc casu daretur amplius vo-